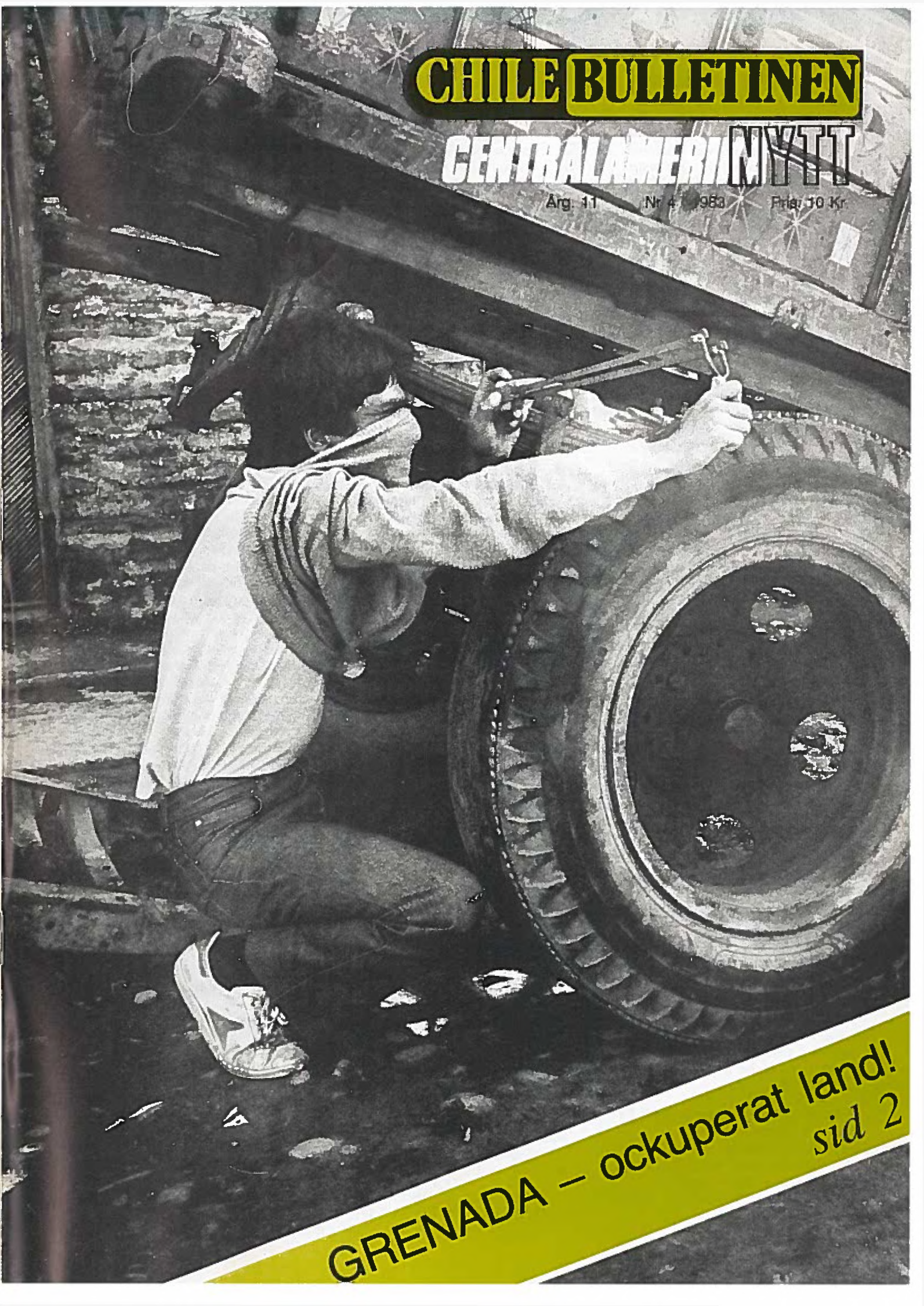

A black and white photograph of a person, possibly a woman, crouching and working on a large, heavy-duty tire. The person is wearing a light-colored long-sleeved shirt, dark pants, and white sneakers. They are using a tool, possibly a wrench or a similar mechanical device, to work on the tire. The background is dark and industrial, with various metal structures and pipes visible. The overall tone is gritty and documentary.

CHILE BULLETINEN

CENTRALAMERIINAN YTT

Arg. 11

Nr 41, 1983

Hinta 10 Kr

GRENADA – ockuperat land!
sid 2

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08-40 53 04

Besökadress: Barnängsgatan 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen.

Insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommitténs plattform är: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET, BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

Insamlingar:

Pg 65 39 28-2 Chilekommitténs solidaritetsfond

Pg 88 72 33-5 Chilekommitténs kampfond. Konto för löpande verksamhet, etc.

CHILEBULLETINEN

ISSN 0345-2050

Telefon: 08-40 53 04

Ansvarig utgivare: Sigyn Ohlsson

Redaktion: Kristina Boréus, Ingvar Enghart, Lena Gemzöe, Sigyn Ohlsson, Iréne Pérez, Alfonso Reyes, Karin Wahlgren.

Layout: Ignacio de Acha

Repro: Carlos Mejias

Sättning: Tryckop

Omslag: Foto, Michael Daugaard

Pressläggning: 5 nov. 1983

Tryckeri: Tryckop, Stockholm

Prenumerationspris: 40 kr för 4 nummer framåt.

Stödprenumeration: 100 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange fr o m vilket nummer prenumerationen ska börja.

Adressändringar sändes till: Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.

Detta är SAMCA

SAMCA (Samordningen för Centralamerika)

Solidaritetshuset, Barnängsgatan 23

116 41 Stockholm – tel: 08-44 15 16.

SAMCA består av drygt 30 kommittéer (däribland Chilekommittén i Sverige) som arbetar för ett eller flera av länderna i Centralamerika.

Följande postgironummer används för SAMCA:s insamlingar:

EL SALVADOR: Pg 32 01 54-8

GUATEMALA: Pg 38 51 50-8

NICARAGUA: Pg 60 54 97-7

RADIOFARABUNDO

MARTI: Pg 394 30-4

2 Chilebulletinen/Centralamerika Nytt

GRENADA – OCKUPERAT LAND!

Ledare

"På begäran av sex karibiska stater" intervenerar USA ön Grenada med fler soldater än vad som finns i hela Grenadas armé sammanlagt. Ännu vet ingen hur många liv den brutala invasionen skördat, hur stor förstörelse bombningarna åstadkommit eller hur länge de amerikanska trupperna kommer att stanna. Precis som USA försökt få världen att tro att Centralamerika är platsen för en öst-västkonflikt, försöker Reagan rättfärdiga invasionen av Grenada med de mest absurda anklagelser, som t ex att Grenada höll på att bli en sovjetisk militärbas. Sanningen är att USA sökt efter ett tillfälle att invadera den lilla ön i Karibien ända sedan grenadierna störtade den korruperade diktatorn Eric Gairy och påbörjade en folklig revolution för fyra år sedan. Det måste varit svårt för USA att åse hur Grenada steg för steg började bygga upp en självständig ekonomi och alltmer bröt sig loss ur det koloniala beroendet. Arbetslösheten sjönk från 50 till 14%, alfabetiseringskampanjer genomfördes och ett demokratiskt system med aktivt deltagande av massorganisationerna infördes och utvecklades alltmer under de fyra år Maurice Bishop ledde den revolutionära regeringen. Vilken bakgrunden till de tragiska händelser som föregick invasionen, än var, där Bishop och flera av Grenadas politiska och fackliga ledare mördades, fick USA sitt länge eftersökta tillfälle att invadera ön och avbryta den folkliga revolution grenadierna haft modet att påbörja. USA fullföljer, genom invasionen på Grenada, samma krigspolitik som man fört mot länderna i Centralamerika. Just när detta skrivs nås vi av en kommuniké från FMLN:s centralkommando, riktad till världens folk. Kommunikén meddelar att El Salvadors försvarsminister Vides Casanova, bett Honduras och Guatemalas arméer invadera El Salvador. Regeringsmänn har lidit svåra nederlag, de nordamerikanska rådgivarnas träning av soldaterna har varken förbättrat deras kapacitet eller stridsmoral. 4 000 guatemalanska soldater och trupper ur den honduranska armén har samlats vid gränsen till El Salvador. Om Honduras och Guatemalas arméer intervenerar i El Salvador eller Nicaragua kan mönstret från Grenada mycket lätt upprepas: nordamerikanska soldater sätts in i Centralamerika på begäran av länderna i CONDECA-pakten, försvarspakten mellan El Salvador, Honduras och Guatemala som nyligen återupplivades vid ett möte där representanterna för USA:s krigsmakt var närvarande.

Solidaritetsrörelsens ansvar är i detta ögonblick enorm! Vi måste visa solidaritet med Grenadas folk i den svåra situation det befinner sig i! Vi måste vara beredda på en ytterligare upptrappning eller en direkt intervention i Centralamerika! USA:s regering är väl medveten om att en intervention i Centralamerika inte kommer att vara en operation på några dagar och där USA sedan kan dra sig tillbaka efter att ha uppnått det man ville. Folken i Centralamerika är alltför väl förberedda och alltför beslutna att försvara sig. Hur väl förberedd solidaritetsrörelsen är och hur fast beslutna vi är att stödja folkens befrielsekamp kommer att spela en stor roll i avgörandet av Centralamerikas och Karibiens framtid.

COMUSAL

Informationscentrum för El Salvador
Nyheter från SALPRESS. Filmuthyrning.

Luntmakargatan 68

113 51 Stockholm

Tel 08-31 55 48

Telefon- och besöksid 13.00 – 17.00

(Ring innan du kommer!)

Vill du arbeta inom SAMCA?

Just nu arbetar vi speciellt för:

AGEUS (El Salvadors studentförbund)

Kontaktperson: Göran Holmqvist,

Universitetskommittén för Central-

amerika, Stockholm – tel: 08-62 17 97

AMES (El Salvadors kvinnoorganisation)

Kontaktperson: Bettan Fern, Central-

amerikagruppen, Stockholm – tel: 08-

34 35 68

ANDES (De salvadoranska lärarnas fackförbund)

Kontaktperson: Ewa-Marie Nilsson – tel: 08-32 97 55

CONIP (Samordningen för den folkliga kyrkan i El Salvador)

Kontaktperson: Gudrun Engström – tel: 08-68 74 58

Radio Farabundo Martí (El Salvador)

Kontaktperson: Gunilla Hjort – tel: 08-43 74 24

Stöd till folkmakterna i de gerilla-

kontrollerade områdena i El Salvador.

Kontaktperson: Kristina Boréus,

SAMCA:s PPL-grupp – tel: 08-54 70 54

Vill du höra senaste nytt från Centralamerika?

Direkt från befrielseströrelsernas egna nyhetsbyråer?

Ring 08-40 77 70

SAMCA:s nyhetstelefon

FÄRSKA NYHETER – DYGNET RUNT!

ULTIMAS NOTICIAS DE CHILE: puedes escuchar todos los días
LLAMAR FONO 0470-139 88 (VÄXJÖ)

innehåll

2 Ledare

NICARAGUA

- 4 Hos milisen
- 6 Marcia, alfabetisatör
- 7 Jag fortsätter...

EL SALVADOR

- 8 Kriget – nytt fiasko för Reagan
- 9 Ökad facklig enhet

GUATEMALA

- 10 Guatemala 1954
"Den ärorika segern"
- 12 Kristen och revolutionär

SOLIDARITETSARBETE

- 13 Chile, Chile – solidaritet!

CHILE

- 14 Ut med Pinochet!
- 17 Chiles politiska fångar
- 18 Nu målar vi igen!!!
- 20 Terrorns mönster (2)

URUGUAY

- 22 Folkets krav: demokrati nu!
- 23 Vi stöder kampen

KULTUR

- 24 Intervju med Manlio Argueta,
El Salvador
- 25 Ur "En dag i livet"

Foto: Frikyrkan Hjälper

"MEDIA VUEEEL-TA!" beordrar den 17-årige skvadronchefen, och ett 25-tal män och kvinnor snurrar ett halvt varv på klacken. De flesta av dem är klädda i grå-gröna uniformer och kängor, men några har jeans och gymnastikskor. Det är milisen i Monte Tabor, ett litet samhälle utanför Managua, som tränar.

Vi har fått vara med vid exercisen denna dag och står uppställda i leden tillsammans med tjugofem personer i olika åldrar. Det är ungefär lika många män som kvinnor som exercerar denna heta söndagsförmiddag utanför milisens hus, en ganska praktfull byggnad som tidigare tillhörde en av Somozas officerare. Alla i de två leden på gårdplanen anstränger sig för att följa kommandoorden snabbt och samtidigt, men då och då brister disciplinen och någon av ungdomarna börjar fnittra eller vänder sig om och viskar något till den som står bakom. Emellanåt missuppfattar någon kommandot och vänder ett helt varv åt vänster istället för ett halvt. Den unge skvadronchefen förklarar tålmodigt.

Monte Tabors milis samlas varje söndagsmorgon. Den här dagen ska man genomföra en marsch, en *caminata*. Det är första gången för flera och stämningen är lite uppspelt. Gevären har delats ut, och några av dem som varit med förut har förutseende tagit med sig fyllda vattenflaskor. Vi ger oss iväg längs landsvägen som inte dammar idag eftersom det har regnat på morgonen. Folk som möter milisen tittar och nickar till dem de känner, och ungdomarna hälsar tillbaka.

Lära känna trakten

Snart viker vi av från vägen, in i djungeln. Här är skuggigt och behagligt svalt. Vi tar oss fram på en smal stig, genom ett grönt virrvarr av träd och buskar. Milisen

marscherar raskt, springer vissa sträckor och klättrar uppför branta sluttningar. Meningen med den här *caminata* är dels att lära sig ta sig fram i besvärlig terräng, dels att lära känna trakten kring Monte Tabor, den trakt man kanske kommer att bli tvungen försvara. Några av de yngre ungdomarna, som också släpar på tunga gevär, hinner bli ganska trötta innan vi tar första vilopausen.

Efter några timmars marsch kommer vi till en liten by, där det blir en ny paus. Alla byborna kommer ut och hälsar. En äldre kvinna delar ut små bananer till milisen. En gammal tandlös gubbe i trasiga kläder kommer fram och hälsar och börjar prata med oss utlänningar. "Här turas vi om att göra *vigilancia* varje natt", berättar han. Runt om på den nicaraguanska landsbygden är frivilliga grupper av civila ute varje natt och håller vakt, patrullerar i trakten och tar reda på vad alla främlingar har för ärende dit. Gubben berättar att man tror sig ha sett *contras* i närheten av byn, men att de aldrig har vågat göra någonting. "Vi vet hur vi ska försvara oss", säger han.

På vägen hem, efter nästan fem timmar ute i djungeln, har disciplinen slappnat. Leden har upplösts och man går i klungor och pratar. Några plockar halvmogna kaffebär som växer längs vägen och tuggar på. Smaken är besk och påminner mycket litet om kaffe. Några gnager på syrliga gröna mangos som inte hel-

DISCIPLIN

ler är mogna ännu. Det är ett par hundra meter mellan befälen som också går och pratar och de sista, som är de tröttaste.

Ett skott

Då plötsligt ekar ett skott mellan träden. Det kommer någonstans från där eftertruppen befinner sig. Alla stannar upp och står stilla och tysta medan plutonchefen springer tillbaka längs stigen för att undersöka vad som har hänt. Monte Tabors milis samlas varje söndag och exercerar, tränar gerillataktik och lär sig hantera vapen. På nätterna turas de och de andra i trakten om att göra *vigilancia*. Disciplinen brister ibland, liksom tekniken. Ibland kan man lockas att tro att milisövningarna är ett slags lek – det är roligt att träffas och öva tillsammans och man kan glömma, eller lyckas förtränga, vad som egentligen ligger bakom de senaste fyra årens träning och beredskap. Men innerst inne vet man. Man vet att

det snabbt kan bli allvar – *contras* har aldrig slagit till i Monte Tabor, men många civila och sandinistungdomar har dött i terrordåd i trakter närmare den honduranska gränsen. Flera av invånarna i Monte Tabor har någon vän eller anhörig som fallit för *contras* kulor. Det finns ingen av ungdomarna eller de äldre i milisen, som inte vaknat svettigt någon natt ur mardrömmar om *contras*, helikoptrar och krig.

Plutonchefen kommer tillbaka och förklarar vad som har hänt: ett av gevären, som en av de yngre pojkar bar, var laddat – av misstag, meningen är att alla vapen ska vara oladdade under exercisen – och ett skott hade råkat gå av. Spänningen lättar, men en känsla av obehag och osäkerhet dröjer kvar – nästa gång kan det vara *contras*.

CIA-dirigerat våld

Contras terroriserar den nicaraguanska civilbefolkning-

EN BRISTER IBLAND

Milisen beredd. ▲

◀ Vilopaus: Foto: Gunilla Hjort

en i gränstrakterna mot Honduras, mördar regeringstjänstemän och till och med unga alfabetisatorer. De har också genomfört en rad attentat mot broar och andra strategiska punkter i Nicaragua. Flera unga sandinister stupar varje dag i striderna. Under den senaste tiden har det CIA-dirigerade våldet trappats upp; flera bombräder har företagits, bland annat mot Managuas flygplats. Den 3 oktober sköt sandinisterna ner en DC 3:a över norra Nicaragua. Planet var på väg med förnödenheter till *contras* inne i Nicaragua. De två piloterna uppgav att det startat från El Aguacatebasen i Honduras och att de hade handlat på order från CIA.

Än så länge har sandinisterna inga större svårigheter att slå tillbaka de militära attackerna. Men dessa orsakar inte bara förluster i människoliv, utan även andra slags påfrestningar på

samhället: Nicaragua behöver alla resurser för att ta sig ur fattigdomen, men tvingas satsa på vapen och försvar; landet behöver utbildna sina ungdomar till nyttiga yrken, men regeringen ser sig nu tvingad att införa en tvåårig värnplikt för alla män mellan 17 och 22 år. Viktiga hälso- och sjukvårdsresurser går till sårade och krigsskadade.

Men det som milisungdomen i Monte Tabor och alla andra fruktar allra mest, är förstas en invasion från USA. Ingen kan gärna känna sig trygg med nästan 50 nordamerikanska krigsfartyg utanför kusten.

Detta och läget för övrigt i Centralamerika diskuterar man på ett utvärderingsmöte efter marschen. Alla vet att läget är allvarligt och känner att man måste samla krafterna. Denna söndag har inte ens trettio personer infunnit sig till milisövingarna. Varför är det så många som håller sig borta,

och hur ska man göra för att få fler att engagera sig?

Víctor, som är 21 år och har varit med i två år i milisen, berättar efter mötet vad han tycker om engagemanget i Monte Tabor: "Här i trakten finns det en hel del reaktionärer. Det finns också dom som tror att det är säkrare att försöka hålla sig utanför. Dom tror att om invasionen kommer, kommer bara sandinister att dö. Då frågar jag hur dom tror att det blir när bombflyget kommer: kommer dom att ropa ner från planen och fråga vilka som är sandinister innan de fäller bomberna?"

Men ingen på mötet tror att kriget skulle drabba bara dem i milisen. Tvärtom kommer de som inte kan försvara sig att drabbas värst. Man enas om att man måste uppsöka dem man känner som inte är med, prata med dem och diskutera och försöka få dem att förstå hur allvarligt läget är. Varje deltagare i milisen får i uppdrag att värva en ny medlem.

Vanliga ungdomar

Det är ingen lätt uppgift att finna en fungerande milisenhet. Gruppen i Monte Tabor håller på att utvecklas tillsammans. Under mötet blir det tydligt att det finns många brister: alla är överens om att de politiska diskussionerna, som är nödvändiga för förståelsen av vad som händer i Nicaragua och Centralamerika, har försummats. Man konstaterar att det finns för få vapen – nu räcker de bara

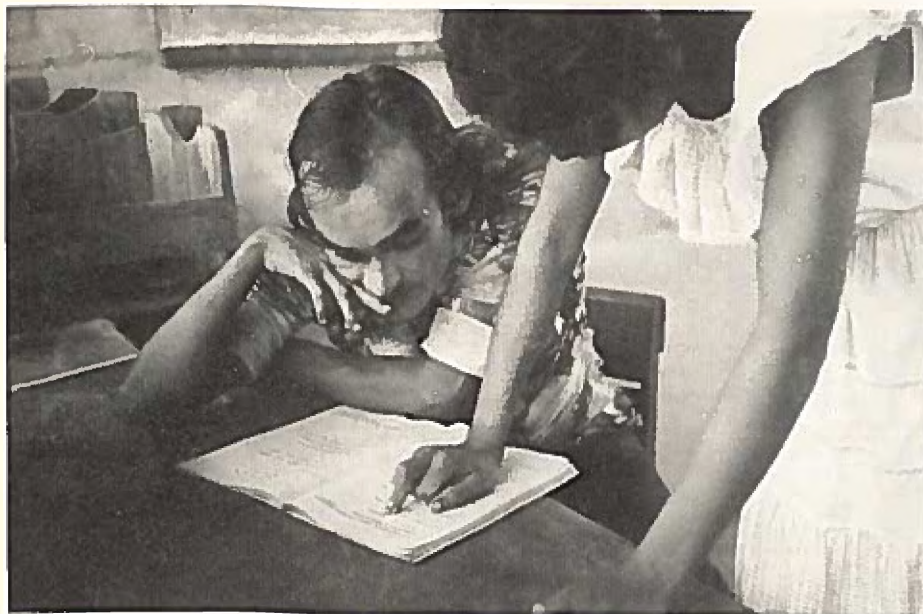
till ungefär varannan milismedlem. Man riktar kritik mot befälens disciplin, idag kom de ansvariga för marschen nästan två timmar för sent – så får inte disciplinen vara när det blir allvar. Och vem hade egentligen ansvaret för att se till att vapnen inte var laddade?

Milisen i Monte Tabor behöver mer träning och mera diskussioner och den behöver fler medlemmar. Men det är bråttom. Om kriget kommer, blir det inte bara ett krig mellan arméer; kriget kommer framförallt att drabba civilbefolkningen. Under inbördeskriget mot Somoza dog 50 000 människor, de flesta mycket unga. Blir det krig, kommer tusentals vanliga ungdomar, precis som de som bor i Monte Tabor, att delta i landets försvar i reserven och milisen. Och många, många av dem kommer inte att få uppleva slutet på kriget.

Víctor har nyligen förlorat en kusin uppe vid gränsen: "Vi är många som är beredda att kämpa och försvara Nicaragua med våra liv. Nu med kriget i gränstrakterna är det fler och fler som går med i milisen. Folk läser i tidningarna om hur ungdomarna dör däruppe och hur *contras* mördar barn och fattar att det är nödvändigt att gå med. Jag skulle ljuga om jag sa att jag inte var rädd – men om det blir nödvändigt kommer jag också att åka upp till gränsen."

Kristina Boréus

Marcia, alfabetisatör

"Det var något viktigt vi gjorde". Foto: Eva Bendz

Efter sandinismens seger åkte tiotusentals nicaraguanska ungdomar upp i bergen för att lära lantbefolkningen läsa och skriva i en unik kampanj som sänkte analfabetismen från 50,3 till 12,9%. Det blev en omvälvande upplevelse för många. Marcia är nitton år nu. Hon är en av alla de unga som deltog i kampanjen och som nu är med i det svåra arbetet efter revolutionen och i försvaret av det man har uppnått.

"Vi började organisera oss i min skola 1979, när kriget bröt ut. Jag gick i en religiös skola, med en reaktionär kvinnlig rektor. I vår skola fanns det några som arbetade underjordiskt (fast det visste vi ju inte då förstås), som gav sig upp i bergen 1979.

Annars var vi inte organiserade. De flesta var rädda för Nationalgardet, rädda för att organisera sej. Det var många som mördades av regimen och det skrämde oss.

Men det fanns en tjej som öppet arbetade politiskt. Rektorin relegerade henne från skolan för att hon hade delat ut pamfletter. Hon tog plats som

hemhjälp, men fortsatte sitt politiska arbete. En dag slog Nationalgardet till. De bröt sig in i huset där hon jobbade. Först våldtog de henne, sen dödade de henne och skar halsen av henne. Sen dödade de barnen hon passade.

Nu reagerade förstås alla eleverna i skolan. Det här fruktansvärda mordet fick alla i uppror. Eleverna la skulden på rektorin, som hade relegerat vår kamrat. Vi protesterade och delade ut pamfletter. Vi började organisera oss. Det kom dit några killar och hjälpte oss. Skolan var i fullt uppror.

Alla hjälpte till

Nu lämnade alla skolan, många gick med i milisen, för det här var -79, under kriget. Och alla hjälpte till på något sätt, även de som inte gick med i milisen. Min familj hade det ekonomiskt bättre ställt än många andra. Mitt och min mammas sätt att stödja sandinisterna var att bidra med medicin, mat och kläder. Sandinister på flykt gömde sig hos oss.

Men det var många där jag bodde som var rädda och låste in sej hemma. Och Nationalgardet kom och förde bort och mördade ungdomar.

När vi äntligen segrade var det fantastiskt. Alla var lyckliga, alla var ute på gatorna och skrek och sjöng. Det var flaggor överallt. Längre gick alla klädda i rött och svart.

1980 började skolan igen. Då hade den varit stängd i ett år, tror jag. Nu började den stora alfabetiseringskampanjen. Alla elever i min skola var med och alfabetiserade. Lärarna uppmanade oss att delta, och till och med vår konservativa rektor var positivt inställd.

Alfabetiseringen höll på i sex månader. Somliga alfabetiserade omkring Managua, inte så långt hemifrån. Andra, jag till exempel, alfabetiserade på landet, uppe bland bergen.

Upp bland bergen

De flesta av oss var nog lite rädda när vi gav oss iväg. Våra föräldrar grät. Men vi var alla övertygade om att det var nåt viktigt vi gjorde. Bönderna är de som alltid har varit fattigast och mest utsugna. Vi ville tillföra dom det vi kunde. Och vi var medvetna om att det är deras arbete som försörjer Nicaragua.

Fast när vi kom dit var det inte så lätt. Vi blev väl mottagna, men vi fick börja med att förklarar varför vi var där. Vi hade möten där vi förklarade grunderna till revolutionen och att vi var där både för att hjälpa dom och för att själva lära oss saker. De flesta av bönderna tyckte sandinismen var bra. De hade varit rädda under kriget.

Medan vi var där ändrade folk inställning – även de som från början inte var så positivt inställda fattade så småningom att revolutionen verkligen innebar förbättringar för dom.

Jag hade tretton vuxna elever i min grupp. Det visade sig att fem av dom redan kunde läsa och skriva, så de slutade. Alla de åtta som var kvar lärde sej läsa och skriva. En äldre kvinna, kommer jag ihåg, kämpade och kämpade. Hon hade extra svårt för hon behövde glasögon och hade inga. Men till slut lärde hon sej också.

Vi själva lärde oss också olika saker, lantarbete. Vi sådde majs och ris. Jag lärde mej göra *tortillas* (majs-pannkakor). Majsen malde de med en sten, och i början spillde jag ut majs åt alla håll när jag skulle mala. Men så småningom lärde jag mej det också.

Contras

En lärare hade följt med oss och var ansvarig för gruppen. Det fanns också en väpnad milis som skyddade oss, för brigadisterna utsattes för attentat av *contras*. De terroriserade alfabetiseringsbrigaderna. Och många brigadister mördades. Många mammor som väntade hem sina barn fick hem dom döda. Efteråt avslöjades flera contra-

"Ingen vuxen utan grundskola". Foto: Eva Bendz

läger alldeles i närheten av där vi hade bott.

När vi skulle åka hem var det sorgligt. Alla grät. Vi hade blivit som medlemmar i familjerna. De ordnade en stor avskedsfest för oss. Det är många av brigadisterna som har återvänt till "sina" byar efteråt. Men nu är det farligt att åka upp i bergen.

Den dag vi kom tillbaka regnade det. Vi körde in i stan i en lång karavan. Alla var där och tog emot oss. En kommandant från fronten var också där. Han förklarade Nicaragua befriat från analfabetismen! Sen blev det fest igen.

Arbetet bland bönderna fortsätter för att de inte ska glömma vad de har lärt sej. Ny bygger man skolor i byarna.

Efter *la Cruzada*, korståget, började vi skolan igen. FSLN förklarade för oss att vår uppgift nu var att utbilda oss och organisera oss i Ungsandinisterna och milisen. Jag är med i Ungsandinisterna. Vi arbetar med att organisera studenterna i skolorna.

Jag gick med i milisen för ett år sen, för att jag ville vara organiserad och för att lära mig hantera vapen. Om invasionen kommer blir det en stor massaker. Men vi är beredda att försvara oss. Det är många som vet vad krig vill säga. Blir det en stor aggression mot Nicaragua kommer jag också att ta till vapen. Jag var rädd förut, men inte nu längre. Förut var det många som trodde att kvinnor inte klarade strid. Men det visade sej att de gjorde det. Kvinnor tål mycket."

Kristina Boréus

Ur Barricada, hösten 1983 Därför fortsätter jag inom Vuxenutbildningsprogrammet

Denis Castro, kidnappad av *contras*, berättar:

"Somozistodjuren grep mig klockan sex på kvällen. På håll hade jag sett en massa militärer. Sen förstod jag vilka de var när jag såg Pánfilo González, en reservare, stå med händerna i vädret. Med en gång tänkte jag fly, men då var jag redan omringad.

– Spring inte, ditt jävla svin, sa dom.

– Då tänkte jag: här är jag i underläge.

När dom sen grep mig och frågade efter mitt namn, sa jag att jag heter José Ramón. Sen fördes jag till en ledare som frågade:

– Var är Denis Castro?

Jädrar, tänkte jag, det är mig dom är ute efter. Jag sa att jag arbetar med vuxenutbildningen, att jag är pedagogisk tekniker där. En annan typ sa:

– Vi vet att du tjänar 3 500, men du måste lägga av med vuxenutbildningen för det är bara skit. Vi har gott om stålar, bra vapen, bra legokillar. Vi har stöd från Honduras och USA.

Jaha, jag sa ingenting, men jag tänkte att här avslöjar dom verkligen hur fint dom lever i Honduras och att dom krigar för pengarnas skull, för privat företagsamhet och för borgarnas. Dom vill ha det som det var förr, exploatera folket.

Sen gick vi och la oss, och då beslöt jag mig för att fly. Jag bytte kläder och smög ut med en smutsig säck och en machete-kniv. Klockan var ungefär fyra på morgonen och jag gick ut och började hugga ner gräs, som om dom hade befallt mig att göra det. Jag drog mig längre och längre bort, och när ingen såg det rullade jag utför en slänt. Jag gick längs med floden medströms, och efter nio timmar kom jag fram till Yali.

Vad jag känner så här efter kidnappningen, det är att jag ska fortsätta med vuxenutbildningen. Inte till något pris kommer jag att lämna mitt arbete, även om de där mördarna sa det.

Att vi slutar undervisa våra bönder, att vi slutar lära folket läsa och skriva – det är det som imperialismen och somozismen vill, att bonden inte ska förstå varför han måste kämpa. För bonden vaknar upp och förstår hur det var förr och hur det är nu."

Översättning: Eva Bendz

Foto: COMIN

El Salvador

KRIGET – Nytt

Stark gerilla, aktivare och enigare facklig kamp, ökande militära insatser från USA, risk för invasion

Sedan den 1 juni har den salvadoranska armén under USA-rådgivarnas ledning börjat tillämpa en ny politisk-militär plan, "regional återuppbyggnad", grundad på erfarenheterna från Vietnam. Den omfattar tre etapper:

(1) Omfattande militära offensiver med 3-4 000 man för att driva ut FMLN ur provinserna Guazapa, San Vicente och Usulután. Där ska sedan stationeras jägarbataljoner på 350 man för att hindra FMLN från att återta kontrollen.

(2) Massiva bombningar, kulsprutebeskjutning från luften och insats av giftgas ska tvinga iväg civilbefolkningen från byarna. Sedan ska människorna hänvisas till vissa avgränsade områden. Här upprepas alltså "den brända jordens taktik" och de "strategiska byarna" från Vietnam.

(3) När jägarbataljoner-na fått en militär-politisk kontroll över befolkningen, övergår man till att återuppbygga infrastrukturen, genomföra hälsokampanjer och kulturella aktiviteter. Allt detta för att slå undan gerillans sociala bas.

FMLN starkt

Innan operationerna påbörjades ökade man antalet styrkor, det kom fler rådgivare och mer vapen. Man har satt in mer sofistikerad

utrustning och skickat 2 400 man till träningsläger i Puerto Castillo, Honduras. 500 officerare utbildas i USA. Att lyckas med planen för "regional återuppbyggnad" var livsviktigt för regimen. På detta berodde om man skulle kunna hålla de parlamentsval som utlysts till december i år. Det gällde att spärra FMLNs försörjningsleder och ta ifrån dem initiativet. Därför satte man in alla resurser, inklusive alla specialstyrkorna och den nationella polisens styrkor. Tolv USA-rådgivare deltog direkt i striderna.

Men planen blev ett fiasco. Valen måste skjutas på framtiden. FMLN är fortfarande kvar i Guazapa, San Vicente och Usulután och har utökat de områden man kontrollerar. De revolutionära styrkorna behåller sitt militära initiativ och sin kontroll över strategiska kommunikationsleder. Civilbefolkningen vägrar flytta till de "strategiska byarna".

Folkmakt

Den djupa ekonomiska krisen har ökat människornas desperation. Sedan 1980 har till exempel saltpriset stigit med 500%, äggpriset med 100% och kostnaderna för att åka med allmänna kommunikationsmedel med 500%.

Samtidigt är lönerna fortfarande frysta. Skatterna har höjts och den sedvanliga extra jüllönen kommer att avskaffas. Arbetslösheten bland den ekonomiskt aktiva befolkningen är 38%.

Bland annat detta har lett till en reaktivering inom massrörelsen och bland fackföreningarna och en ökad facklig enhet mot förtrycket. En mycket bred arbetarorganisation, MUSYGES, har bildats.

Samtidigt har man gjort ett annat viktigt framsteg i den revolutionära kampen: upprättandet av den första regionala folkregeringen. Denna bildades vid den första regionala församlingen av lokala folkmakter (PPL) som den 18 maj sammanträdde i Chalatenango, en provins där FMLN kontrollerar 95% av territoriet. Församlingen bestod av delegater utsedda av folkmilisen, den revolutionära armén, massorganisationerna och de lokala folkmakterna.

Den regionala folkregeringen leder ekonomi, hälsovård, kultur, handel samt ordning och säkerhet i regionen. Ett av de första besluten blev att starta en alfabetiseringskampanj i hela provinsen.

Förhandlingar eller invasion?

Det råder splittring inom högern. USAs regering sö-

Fiasko för Reagan

ker övertyga högerpartierna att stödja Kristdemokratiska partiet i valet. Privatföretagarföreningen har dock varnat dessa partier att de inte kommer att få någon ekonomisk hjälp till sina valkampanjer om de stödjer kristdemokraterna. Vad Reaganadministrationen behöver är en stabilare regering än den som nu sitter vid makten i San Salvador. Dessutom representerar kristdemokraterna en internationell politisk strömning, som kanske kunde ge regeringen viss trovärdighet.

Men kärnan i USAs strategi är militär, inte politisk. den syftar till att rädda El Salvadors armé från kollaps. Men enda sättet för Reagan att vinna kongressens och allmänna opinionens stöd för fortsatt militärhjälp, är att hävda att

hjälpens går till en "demokratiskt vald" regering. Detta betyder att valen kan komma att bli det instrument som ursäktar en direkt invasion.

Den salvadoranska armén håller på att förlora kriget, och för Reagan återstår endast två alternativ: förhandlingar eller militär intervention. Men de samtal som hållits mellan USAs förhandlare och FMLN-FDR och mellan den salvadoranska regeringen och fronten, är inte några seriösa försök till dialog från USAs sida. De är ett politiskt manövrerande. Och med USAs flotta utanför kusterna och USAs trupper i Honduras, kan vad som helst hända i Centralamerika.

Ewa-Marie Nilson
Källa: FMLN-FDR

ÖKAD FACKLIG ENHET

På 1:a maj enades en ny gruppbildning av fackföreningar om en deklaration rikad till regeringen. Den innehöll krav på ett upphävande av de antifackliga lagarna och på en öppen dialog med FMLN-FDR. El Salvadors Förenade Fackförbund, MUSYGES, bildades efter en rad möten mellan Fackföreningskommittén (CUS) som sönder FMLN-FDR, ett antal oberoende fackföreningar och två fackföreningar som traditionellt kontrollerats av regeringen. Dessa två är CGS och FESTRAS som anslutit sig med anledning av förtrycket i El Salvador och för att de är missnöjda över landets ekonomiska situation och över att regeringen underlåtit att tillämpa några reformprogram. MUSYGES har också samtalat med Folkliga Demokratiska Unionen (UPD) som kontrolleras av kristdemokraterna. Men UPD undertecknade inte 1:a maj-deklarationen.

Den Revolutionära Fackföreningsfederationen (FSR), som ingår i CUS, demonstrerade den 1:a maj i huvudstaden San Salvador för andra året i följd.

MUSYGES-deklarationens krav i korthet: Ekonomi:

1) En omedelbar löneförhöjning som kompensation för de ökade levnadskostnaderna.

2) En sänkning av och priskontroll över basvaror och hyror.

3) En vägran att låta sig bli bestraffade av regeringen genom höjda skatter.

4) En sänkning av stadstransportkostnaderna med 50%.

Politik:

1) Ett omedelbart upphävande av diverse demokratiska lagar (specifiserade).

2) En demilitarisering av officiella och privata arbetsplatser t ex av banker, fabriker och regeringskontor.

3) En omedelbar och ovillkorlig fackföreningsfrihet och frigivning av alla politiska ledare och arbetare som illegalt hålls arresterade samt en redogörelse för alla de försvunna människornas öde.

4) Ett upprätthållande och respekterande av organisations-, mötes-, mobiliserings- och strejkrättigheterna.

5) Freden måste eftersträvas. Ett led i detta är deklarationen, en början till en dialog som kan leda till en lösning på problemen i El Salvador.

Socialt:

1) Att det Nationella Universitetet omedelbart återfår sina rättigheter.

2) Att det Salvadoranska Institutet för Social Trygghet får kontroll över medicin och sjukvård i landet. Att sjukvården omfattar alla arbetare i hela landet; att alla arbetare omfattas oavsett om arbetsgivaren betalat arbetsgivaravgift eller ej.

3) Att anslutningsrätt till fackföreningar ges till offentligt och kommunalt anställda samt till arbetare på landsbygden.

San Salvador, 1 maj 1983.

Ur The El Salvador News Bulletin nr 21

Översättning Ulla Manns

” – Hör du?

– Ja, de bombarderar... det måste vara bortåt Gualán.

Ett bönemummel föll från chilamateträden kring den fredliga, majestätiska floden Motagua. Fåglarna sökte tillflykt bland de mörka grenarna, i gläntorna hoppade ekorrar, kilade ödlor. Molnen sänkte sig skymningsröda vid horisonten. De första stjärnorna tindrade obefläckade. En överjordisk klarhet under en mycket hög himmel. Och åter skakade P 47 och C 47 förbi med sin eskort av små flygplan, bärande sina dödslaster för att anfalla byar med bambuhyddor där människorna bara hade naglarna att försvara sig med, halvnakna människor som i sina ögon av svärmodigt glas lagrade något som påminde om gråten, ett flytande raseri, ett raseri av salt metall och frätande som havsvattnet.”

Ur Weekend i Guatemala,
Miguel Angel Asturias

Det som skildras ovan är inte Guatemala idag, trots att man skulle kunna tro det med tanke på dagens fruktansvärda folk-mord på indianer i Guatemala, utan det som skildras hände redan för trettio år sedan.

1954 störtade USA och CIA den enda demokratiska regeringen i Guatemalas historia och sedan dess, i nu snart trettio år, har det guatemalteckiska folket lidit under ett ohyggligt förtryck. De hemliga operationerna som CIA och USA utförde då, har sedan fått stå modell för hur USA har bemött de fattiga folkens krav på social och ekonomisk rättvisa runt om i Latinamerika och tredje världen. Språket och tekniken från Guatemala 1954 känner man igen från Kuba på det tidiga 60-talet, Brasilien 1964, Dominikanska Republiken 1965, Chile och Uruguay 1973, Argentina 1976 och naturligtvis den pågående destabiliseringskampanjen mot Nicaragua. Även argumenten för stödet till terrorregeringarna i El Salvador och Guatemala känns igen.

Lärdomar för Vietnam

Men vad var det då som gjorde att Guatemala blev den första skådeplatsen för den moderna folkupprorsbekämpningen (counter insurgency) – kunskaper som USA sedan kunde omsätta bl a i Vietnam?

Guatemala styrdes under 30-talet av diktatorn Ubico, som tagit makten 1931. Under andra världskriget stödde Ubico USA mot Tyskland. Amerikanska företag fick många fördelaktiga kontrakt i Guatemala. På landet rådde ett feodalt förtryck. Indianerna tvångsarbetade på de stora kaffeodlarnas land. Guatemalas ekonomi var helt i händerna på kaffebaronerna.

Men den växande medelklassen började ställa krav på att makten skulle tillfalla även dem. Ubico vägrade dock modernisera ekonomin och släppa fram andra grupper till makten. Det allmänna missnöjet ledde till en våg av strejker i maj-juni 1944. Ubico beslöt sig för att avgå och en junta tillsattes.

Omvälningen ledde till en ekonomisk expansion och flera politiska partier bildades. Fria val utlystes och det utbredda Ubico-missnöjet samlades bakom filosofiläraren Arevalo, som vann valet med 80%.

Arevalo ville modernisera landet, göra det feodala Guatemala till en modern demokratisk borgerlig stat. Bland annat genom att dela ut jorden till de jordlösa bönderna för att dessa skulle bli självägande och på så sätt kunna minska kaffebaronernas makt. Arevalo strävade efter att diversifiera näringslivet. Bland annat ville han ändra jordbrukets inriktning – att det skulle inrikta sig på hemmamarknaden och inte bara för export. En inhemsk jordbruksnäring skulle vara grunden för en kommande industrialisering. Flera reformer genomfördes, bland annat en utbildningsreform och en socialförsäkringsreform. Politiska partier tilläts och en stark fackförening började växa fram.

När en ny lag började debatteras som skulle tvinga Guatemalas största jordägare och industri, det amerikanska företaget United Fruit, att förbättra de fruktansvärda arbetsförhållandena för bananarbetarna, började det amerikanska utrikesdepartementet varna Guatemalas regering.

I valet 1950 efterträddes Arevalo av Armando Arbenz. Det kalla kriget befann sig på sin höjdpunkt och maccartyismen och dess hetsjakt på verkliga och inbillade kommunister hade just börjat.

Jordreform

Jordreformprogrammet hade just börjat ta form i Guatemala och man ämnade dela ut United Fruits obrukade land. United Fruit ägde 223 000 ha men odlade bara upp 15%, resten låg i träda. Arbenz erbjöd United Fruit ersättning för den exproprierade jorden, men United Fruit ville ha mångfaldigt mer än vad de blev erbjudna. Man delade ut jord till nästan 100 000 familjer.

När Arbenz beslutat sig för att överta en del av United Fruits jordar och inte långt därefter legaliserade kommunistpartiet, då blev det för mycket för USA.

Schlesinger och Kinzer upptäckte (1981) när de studerade regeringsdoku-

ment under the freedom of information act att den kupp som ledde till att Arbenz störtades och ett blodbad inleddes ”gjordes upp och sköttes på högsta nivå av den amerikanska regeringen tillsammans med United Fruit Company under allmän ledning av utrikesministern John Foster Dulles och stöddes av president Dwight Eisenhower.”

Men varför hade den amerikanska regeringen gjort United Fruits intresse till sitt?

The Untold Story of the Coup

Ett av svaren får man när man går igenom ägarna i United Fruit, såsom Schlesinger/Kinzer gjorde. Vad de fann via sina efterforskningar var att:

● John Foster Dulles var delägare i United Fruits järnväg i Guatemala, ett järnvägsmonopol som Arevalo försökt bryta. Dulles arbetade tillsammans med sin bror,

RIKA SEGERN'

Allen, som ledde *Operations Success*, den CIA-operation som kom att störta Arbenzregeringen.

• The Undersecretary of State for Latinamerica var John Moores Cabot, vars bror var ordförande i United Fruit.

• Eisenhowers egen privatsekreterare Ann Whitmans make Ed var United Fruits direktör.

• Senator Henry Cabot Lodge, som sedermera blev Eisenhowers ambassadör i FN, var den största aktieägaren i United Fruit.

Till sist: Walter Bendell Smith som från sin CIA-post kunde följa destabiliseringsaktionerna mot Guatemala, blev så småningom direktör för United Fruit.

Det är inte konstigt att Schlesinger/Kinzer kallade sin bok *Bitter Fruit, the Untold Story of the American Coup in Guatemala*. (Doubleday, NY, 1982)

En massiv propagandakampanj startades mot Arbenzregeringen. Arbens anklagades allt oftare från amerikanskt håll för att vara kommunist. Lobbyister hyrdes för att skapa ett fördelaktigt klimat för att störta Arbenz. Tidningsartiklar och filmer gjordes för att bevisa för opinionen att Guatemala verkligen höll på att falla i kommunisternas händer. Bara United Fruit spenderade en halv miljon dollar. USA:s informationstjänst USIS införde artiklar i latinamerikanska tidningar som stämplade vissa guatemalteckiska tjänstemän som kommunister.

Man lyckades också köpa upp viktiga opinionsbildare i pressen. Bland annat John Clemens publicerade en del hastigt framtagna "dokument" som bevisade Sovjets inflytande i Guatemala. Allt detta låter väldigt bekant när vi nu bevittnar USAs desinformationskampanj gentemot Nicaragua.

Den välförberedda invasionen skulle se ut som om den var en helt guatemalteckisk konflikt (precis som man idag försöker få det att se ut som om *contras* i Nicaragua bara skulle vara ett uttryck för nicaraguanskt missnöje med Sandinistregeringen, trots att alla vet att de stöds och rustas av USA). Det var inte alls meningen att det amerikanska deltagandet skulle synas så mycket.

Bombplan

Men i gryningen den 18 juni 1954 flög C-47-bombplan över Ciudad de Guatemala samtidigt som vältränade trupper gick in över gränsen från Honduras.

Arbenzregeringen gav upp ganska lätt. Lantarbetarbefolkningen var dock redo att kämpa och bad om vapen. Men militärerna som till stora delar var emot den i deras tycke allt för radikale Arbenz, vägrade dela ut vapen till bönderna. I hopp om att det inte skulle spillas för mycket blod beslöt då regeringen att ge upp, eftersom man inte skulle kunna försvara sig.

John Foster Dulles talade om en "ärorik seger".

Efter kontrarevolutionärernas maktövertagande började en klappjakt på regeringsmedlemmar och -sympatisörer. Politiska partier förbjöds och fackföreningsrörelsen krossades. Jord- och försäkringsreformerna upphävdes och naturligtvis gavs all den jord som hade delats ut till de jordlösa bönderna tillbaka till kaffebaronerna och United Fruit.

Lögner om Nicaragua

Förberedelserna för den guatemalteckiska kuppen är slående lika det som förbereds mot Nicaragua idag. Alla måste vara på sin vakt gentemot de lögner som basuneras ut om Nicaragua för att inte ett nytt blodbad skall utspelas i Centralamerika.

Efter kuppen 1954 har Guatemala förvandlats till ett slakterhus. Det är nästa omöjligt att nämna en siffra över hur många som mördats eller massakrerats. Amnesty International nämner en siffra på 20 000 personer som bara försvann mellan 1966 och 1976. Nu har man dock övergått till att utplåna hela byar. Den senaste siffra som Amnesty nämnt är 50 000 under de senaste åren.

Men det strukturella våldet har också skördat åtskilliga liv – de fruktansvärda orättvisorna, svälten, fattigdomen, de ohyggliga arbetsförhållandena som gör att familjerna tvingas säsongsarbeta under slavförhållanden på de stora plantagerna.

Alla dessa människor offrades när de ställde rättmätiga krav på social och ekonomisk rättvisa. Eftersom USA ville skapa ett *ideal investment climate* i Guatemala, fick de dö.

Mot Nicaragua pågår samma terror, samma propaganda. Hur många kommer att offras där?

Ewa Sörenson

△ Precis som i Vietnam, men långt tidigare, fick civilbefolkningen i Guatemala erfara vad napalmbombning vill säga. Foto: Osvald Iten.

Hot

Under tiden som desinformationskampanjen pågick, pågick även förberedelserna för den militära interventionen. De länder i OAS som inte stödde USAs aktioner hotades av indragna bistånd av John Foster Dulles. USA drev igenom en resolution i OAS som fördömde det kommunistiska hotet från den guatemalteckiska regeringen.

△ USA ville skapa ett "ideal investment climate" i Guatemala. För detta fick tusentals människor dö. Hur många fler liv skall offras i Centralamerika?

Kristen och Revolutionär

Vi kristna måste brännmärka barbariet! säger Julia Esquivel från Guatemala.

I hemlandet var hon en slags resepredikant i medvetandegörande. Hon levde och arbetade i ett ekumeniskt kollektiv och gav där ut en radikal tidskrift för indianska bönder kallad *Cristo Compañero*, "Kamrat Kristus". På en ekumenisk kongress i Costa Rica, 1980, fick Julia veta att hon inte kunde återvända hem.

I augusti var hon i Sverige på en konferens för kristna socialister. Vi hann ställa några frågor.

Julia Esquivel. Foto: Hans Månsson

Vad gör du i exilen, Julia?

– Jag är representant för Comité pro Justicia y Paz (Kommittén för rättvisa och fred), som vi grundade i Guatemala 1977, och jag är medlem av CGUP (Patriotiska Enhetskommittén). Därför reser jag sedan tre år i Europa, i Kanada och USA och informerar om förhållandena i mitt hemland men också om läget Centralamerika. Jag försöker också göra klart att vi som kristna måste delta i folkets befrielsekamp. Vi har också hoppet, att detta folk, om ännu svagt, en gång skall få uppleva rättvisa och fred, även om det kan ta tid.

– Hur är situationen i Guatemala idag?

– Guatemala är en militärstat. För tre år sedan började armén ett krig mot folket, och repressionen har bara blivit värre för varje ny regering. Förra året dödades 15 tusen guatemalaner. På högslätten i väster genomfördes mer än 250 massakrer. Det var inte bara människorna man dödade. Skogar brändes ner, skördat förstördes, djur, hus, skolor, kyrkor.

Vi tror inte att det har förekommit ett större folkmord än denna massiva utrotning av indianbyar alltsedan den spanska erövringen.

– Vart syftar de med den här politiken?

– Jag tror att de vill sätta skräck i folket, därför att befolkningen gett ett så kraftigt stöd åt det väpnade motståndet. Aldrig

förr i historien har man lyckats få de indianska bonde befolkningen att sluta upp på det väpnade motståndets sida mot den repressiva regimen, och eftersom denna befolkning är i majoritet i Guatemala så skrämmer det militären. Därför använder de sig av massakrer för att rycka undan gerillans sociala bas. De vill visa att de inte tvekar att utplåna hela folket om detta stöder gerillan.

Sedan har man andra skäl. Man vill göra folket villrådigt, göra människorna i byarna hemlösa och skapa en nomadiserad befolkning. Genom att använda svälten som vapen försöker de att få denna rotlösa befolkning att samarbeta med armén.

Det är vad de lärde sig i Vietnam, och nu tillämpar i Guatemala. Det är bara armén som kan komma med mat, ge medicinsk hjälp, ge "beskydd" åt de hemlösa.

Så kan de presentera den här armén, som åstadkommit massakrer och tvångsförflyttningar, som en folkets välgörare och till och med förvillat stadsbefolkningen och den internationella opinionen.

– Lyckas de i uppsåtet att försvaga de revolutionära styrkorna?

– Till en början ja. Men de sår ett hat i folket som på längre sikt kommer att slå tillbaka på armén. Man kan inte vänta sig att den befolkning som upplevt folkmord så lätt skall glömma vem det var som kom för att döda.

Naturligtvis är svälten så grym att de tvingas äta soldaternas bröd och lyda deras order. Det händer till och med att människor måste döda för att överleva. Men förr eller senare blir hatet för starkt.

– Vad innebär regimskiftet för en tid sedan?

– Det betydde att Ríos Montts politiska och militära förmåga var uttömd. Det fanns starka motsättningar inom armén och inom den guatemalanska borgerligheten, så det blev nödvändigt med regimförändring för att kunna fortsätta förtrycket och kampen mot gerillan.

Den nya generalen/presidenten är en ökad kriminell som begått så grova brott att en biskop yttrade om honom: "Om kyrkan vore en armé så skulle general Mejía Victores ha ställts inför krigsrätt och avrättats..." Han ledde den militära repressionen under president Lucas García, denne slaktare som åren 78-79 övergick från mord till massmord i Guatemala.

Den man som nu tog över Ríos Montt är absolut trogen Pentagons och CIAs planering. Ríos Montt var inte följksam nog mot USAs politik gentemot Nicaragua och han stod i vägen för USAs plan att återupprätta den centralamerikanska försvarspakten, CONDECA, den norra triangeln Guatemala-El Salvador-Honduras. Men nu har de alltså fått en general som följer planerna.

– Hur bedömer du framtiden för Guatemala? och Centralamerika?

– Ja, det verkar ju som armén genom de ideliga kupporna och de bedrägliga valen och med Reagans oreserverade stöd, skulle stänga varje möjlighet till dialog och förhandlingar om fred i våra länder. Men jag tror att det även har haft vissa positiva följder. Till exempel har det stärkt enheten mellan de fyra gerillaorganisationerna i Guatemala mer än någonsin. De är nu väl medvetna om att utan enhet så kan man inte nå seger.

Och för vår del som kristna betyder det att vi måste stå enade på alla fronter och på alla plan och likaså de folkliga organisationerna. Det finns alltså något positivt. Vi kristna måste brännmärka det barbariska förtrycket som råder i Guatemala. Vårt val är att stödja och solidariser oss allmer med folkets kamp och det fattiga flertalet som lider i Guatemala. Det är ett korrekt val och vi måste fortsätta.

Irène Pérez

Chile, Chile – SOLIDARITET!

Kampglöden, demonstrationsviljan var större än på många år. Det var lättare att elda på tågen att ropa slagord som "Chile, Chile solidaritet" och "El pueblo unido, jamás será vencido." Och framför allt var det många fler än på länge som demonstrerade för ett fritt Chile!

Solidariteten finns där djupt inne, trots tidens satsa-på-dej-själ-vindar..

Stockholm. Trots regn och rusk ställde 5 000 personer upp vid demonstrationen den 11:e september. Banderoller och plakat med texter som "Chile ja – Pinochet nej" fick konkurrens av paraplyer. Det var en manifestation av hopp. Göran Collste, som talade för Chilekommittén, tog också fasta på det. Tidigare demonstrationer hade varit fyllda av modlöshet och förtvivlan, sa han. Förtrycket har varit så brutalt, så hänsynslöst och ljusglimtar så få. Men nu drar en våg av motstånd fram i Chile. Rädslan har gett vika! Men även om det tycks röra sig åt rätt håll i Chile nu, så kan det ta tid innan Pinochet faller. Därför krävs att vi är uthålliga i vår solidaritet med det chilenska folket, slutade han.

På kvällen ett utsålt konsert-hus med ett bejublat framträdande av Mikael Wiehe och Björn Afzelius. Chilenska folk-musikgruppen Coirón och Södra Bergens Balalajkor inledde. Överskottet blev 50 000 kronor till Chilekommitténs solidaritetsfond för kampen i Chile!!!

Linköping. Det hettade till ordentligt vid demonstrationen för Chile den 10 september. Samma dag hade nämligen teknologerna vid Tekniska högskolan en sk nollning för de nyintagna. När de 250 demonstranterna tågade in på Lilla torget för att hålla avslutningsmöte, möttes de av en studentorkester och teknologer med häcklande tillrop och tilltagande musikstyrka. Det uppstod en tillfällig kamp om utrymme och heta diskussioner. Men demonstranterna vann genom större röstvolym och med övertygande argument.

Ung solidaritet i Varberg. Foto: Stefan Alkhagen

Demonstrationen inleddes med gatuteater som jämförde förhållandena i Sverige och Chile. Slagord som "Locket på för Pinochet" under ackompanjering av kastrullskrammel blandades med traditionella "Chile, Chile solidaritet." Detta hade föregåtts av en kampanjvecka med dagliga apellmöten både i centrum och i bostadsområden av facket, partier, solidaritetsorganisationer och Chilekommittén.

Veckan avslutades med en Chilesoraré den 11 september med bl a Jan Hammarlund. 8 000 kr samlades in för CNS.

Luleå. – Sverige måste ta initiativ till att flyktingarna kan återvända säkert till sitt hemland. Det sade advokaten Hans-Göran Franck när han talade vid en kulturafton i Luleå. – Den chilenska oppositionens krav på återgång till demokrati måste aktivt stödjas av regeringen, solidaritetsrörelsen och FN, sade han.

För sång och musik svarade Finn Zetterholm.

200 lulebor demonstrerade på lördagen. CUT:s representat i Sverige, Patricio Fuentes,

talade. Han krävde bl a en total bojkott av juntan i Chile.

Varberg. Den största demonstrationen sedan 30-talet. Det blev resultatet av septemberkampanjen. 13 olika organisationer samarbetade och lyckades så bra att 250 personer tågade genom staden lördagen den 10. Det var en demonstration med ljusa förtecken. Ulla Petterson i Chilekommittén betonade: – Dagen gryr åter i Chile. Vi vet att människorna alltmer säger nej till rädslan och ja till kampen för bröd, arbete, rättvisa och frihet.

Uppsala. – Det har aldrig känts så hoppfullt, säger Lena Redin i Chilekommittén. 600 trotsade det strilande regnet vid lördagens marsch. Kastrullskrammel och slagord värmdes entusiasterna. Ett kort möte hölls. Men sedan ville ingen gå hem! – Vi stod kvar och ropade våra paroller om och om igen. Vi höll en tyst minut för dem som dödats i kampen mot juntan, berättar Lena.

– Så började vi hoppa upp och ner till åskådarnas förvåning. "Den som inte hoppar är Pinochet!"

Hoppfullt...

Karlstad. – Det har vänt till medvind i solidaritetsarbetet i Karlstad! Efter långa förberedelser med många olika arrangörer fick vi 275 deltagare i demonstrationen, berättar Hasse Zimmerman i Chilekommittén. Fyra gånger fler än året innan! Det avslöjar resurser... En solidaritetsfest med chilensk soppa, sång och musik av bl a Lasse Tennander gav ett över-skott. Plus insamlingsbössorna ungefär 3 000 kronor.

Sten Swartling/Redaktör

Chile UT MED PINOCHET!

Sedan 1974 har den chilenska arbetarrörelsen kämpat för att återupprätta sina organisationer. I och med bildandet av CNS tog den fackliga rörelsen de första stegen för att inrikta sig emot massorna. Under den här tiden har en mängd organisationer vuxit fram i Chile som kämpar för och organiserar folket kring de viktigaste frågorna och de politiska omgrupperingarna intensifieras.

Den 11 september, 10 år efter kuppen, uttalade sig Pablo Rodríguez från den fascistiska rörelsen Patria y Libertad på följande sätt:

– Det stora historiska projekt som man försökte bygga från och med 1973 har inte haft någon framgång och det måst vi erkänna. Oppositionen har skickligt utnyttjat folkets missnöje. Från och med den 11 maj 1983 då uppmaningen till den första protestdagen kommer, har oppositionen initiativet.

Vi hade sagt att regeringen i "dialogen" med de politiska kretsarna borde ställa tre villkor: 1) att acceptera Pinochets presidentperiod, 2) underordna sig 1980 års lagdekret, 3) utsluta kommunisterna i det demokratiska spelet.

– Jag tror att den enda utvägen är att byta dialogens partner. Regeringen får inte missta sig när det gäller vilken den håller dialog med men inte heller behålla den ekonomiska strategin som under alla dessa år fört oss till kaos.

Pinochet klamrar sig fast

Denna analys är i sin grund korrekt. Borgarna och de fascistiska grupperna han insett att Pinochetprojektet är slut både ekonomiskt, socialt och politiskt. Pinochets allra senaste utspel är endast en följd av att han vill hålla sig kvar vid makten men inte för att fortsätta sin modell då förutsättning ej finns. Därför är dialogen inte ett vapen varken för borgarklassen eller för arbetarna. Dialogen är enbart till för att förlänga diktaturen.

Foto: Michael Daugaard
11 september i Santiago,
de tomma kastrullernas budskap.
◀

De politiska partiernas återuppbygge

De omfattande och verkningsfulla "protestdagarna", som hittills ägt rum med jämna mellanrum under fem månader, har lett fram till försök att åter-

uppbygga de politiska partierna. Vi befinner oss i en motsägelsefull period. Man försöker att bygga upp de politiska partierna i ett läge då de inte är tillåtna och då avsaknaden av demokratiska valmöjligheter är avgörande. Därför kan man inte tala om att de politiska partierna idag är nybildade utan snarare är det de politiska ledarna som har omgrupperat sig.

Vi kan dock kategoriskt säga att partiernas politiska liv har återupprättats i Chile. Oppositionen har till exempel bildat den "demokratiska alliansen" där kristdemokraterna intar en ledande roll. I den fronten ingår också de chilenska socialdemokraterna. Högborgerligheten å andra sidan försöker genom Sergio Diez återupprätta sitt gamla nationella parti, för att ge regimen och diktatu-

ren en viss fortsättning. Borgarna har den bestämda uppfattningen att regimen nu måste bli civil i stället för militär.

En tredje komponent i bilden är nuvarande inrikesministern Jarpa, om vilken man ännu inte vet vilken roll han fyller, om han sitter i regeringen som representant för högerpartierna eller utför en personlig tjänst åt Pinochet. Men hans ➤

Första protestdagen vid Chiles ambassad, Stockholm.
◀

◀ "Uti med Pinochet!". Foto: Michael Daugaard/2 maj.

◀ "Bröd - Arbete - Frihet - NU!". Foto: Michael Daugaard/2 maj.

➔ bidrag till regimen leder snarare till sönderfall.

Samtidigt håller Pinochet envist fast vid att fortsätta vid makten till 1989.

I det här läget har vänstern också påbörjat sin omstrukturering. Splittringen av Almeydas socialistpartifraktion och bildandet av *Socialistpartiet: enhetskommitté* är en stor händelse under den senaste tiden. I den här organisationen ingår

utan deras målsättning är att bygga *Det stora socialistpartiet*.

Det stora frågetecknet är hur starkt Almeydas splittring kan påverka den fronten.

Den andra stora frågan är om *Convergencia Socialista* och de politiska krafter som ingår där kan fullfölja processen, dvs att bilda "Det stora chilenska socialistpartiet" som de säger. Det är de två stora frågorna som det socialistiska blocket står inför i dag.

ingå i *Demokratiska alliansen*, där kristdemokraterna har en ledande roll, kommer detta att leda till att kommunistpartiet isoleras ännu mer. Dess front kommer att utgöras enbart av Chiles kommunistparti och den kvarvarande strukturen i MIR och någon ur Almeydas splittrade fraktion.

Vad som kommer att hända med Socialistpartiets *Coordinadora Nacional*, CNR, vet ingen.

av alla oppositionella krafter och organisationer som kämpar för "bröd, arbete, rättvisa och frihet".

Vi vet hur det gått. 16 000 soldater har befunnit sig på Chiles gator, dubbelt så många som argentinarerna använde i Malvinaskriget, men här i Chile sätts de in mot det egna folket.

Den sjätte protestdagen (i oktober) var en produkt av alla dessa organiserade krafter som under sex månader arbetat med all kraft för kraven: "Nei med diktaturen, Ut med Pinochet" och "För en konstituerande församling". Dessa krav återspeglar Chile idag. Alla de politiska fronterna, som nämnts tidigare, liksom strömningar och organisationer blev tvungna att uttala sig och ta ställning till den sjätte "nationella protestdagen", 11 - 13 oktober. Alla stödde denna mer eller mindre och uppmanade till att delta.

I Santiago kallade man till en stor demonstration med sex olika tåg, det första kallat "Bröd", det andra "Arbete", det tredje "Rättvisa", det fjärde "Frihet", det femte "Demokrati" och det sjätte "För en konstituerande församling".

Koppargruvarbetarförbundet som i vecka 39 uppmanade till en marsch mellan El Teniente och Santiago - 110 km - stödde helt den sjätte protestdagen, liksom 300 andra fackliga organisationer.

På industrier, universitet och gymnasieskolor pågår ständiga möten som slutar med korta protestmarscher genom staden. Seguel och Bustos, ledare för CNT respektive CNS har åtalat regeringen och polisen för inskränkningar i de fackliga rättigheterna och för fängslandet av fackliga ledare bland andra Montecinos.

Under denna utsträckt sjätte nationella protestdag demonstrerade onsdagen den 19 oktober mellan 80 000 och 100 000 personer på Santiagos gator. Det pågår också ständiga aktioner mot polisens och militärernas kvarter.

Vi uppmanar solidaritetsrörelsen att stödja protesten och ställa samma krav som i Chile - Ned med diktaturen, Ut med Pinochet - Demokrati Nu!

Irène Löfgren

16 000 soldater och poliser...

Foto: Michael Daugaard.

Protestdagarna

Protestdagarna är inte någon spontan manifestation utan ett uttryck för sociala och politiska krafter som börjat resa sig mot regimen, oberoende av det svaga ledarskapet. Ett klart uttryck för detta är att det var CTC, (Koppararbetarförbundet) som uppmanade till den första protestdagen. Den andra och tredje protestdagen uppmanade CNT (Arbetarnas Nationella Kommando) till, vilket hade bildats som resultat av den första protestdagen just för att samordna krafterna. Den fjärde och femte protestdagen var resultat av samordningen

Almeydasocialisterna från 24. kongressen (Covencogruppen), *Grupo Mas-Usopo* och *De humanistiska socialisterna*. De har själva utnämnt sig till "Chiles Socialistparti", med en centralkommitté bestående av 36 ledamöter och en politbyrå bestående av 6 medlemmar. De representeras proportionellt av 6 respektive 1 i varje instans. Socialistpartiets enhetskommitté har tillsammans med MAPU, Kristna Vänstern och MAPU-OC bildat det *Socialistiska blocket*, i vilket också ingår *Convergencia Socialista* och *Universitetens socialiströrelse*. Det här blocket syftar inte till att förbli en partifront

En sektor inom vänstern har i detta läge blivit isolerad, nämligen kommunistpartiet. Det chilenska kommunistpartiet har tillsammans med delar av andra politiska krafter uppmanat till att bilda den *Folklige demokratiska rörelsen*, men dagen före hann socialisterna bilda *Det socialistiska blocket*.

Det chilenska kommunistpartiet försöker nu att bilda en folklig demokratisk gruppering i vilken alla "vänsterledare" skulle ingå. Huvudmålsättning för dessa ledare skulle var att yttra sig om landets problem. Men eftersom *Socialistiska blocket* framhållit att de ämnar

Chiles Politiska Fångar

Svenska dagstidningar har under det senaste halvåret rapporterat om upprepade massarresteringar till följd av demonstrationer och strejker under de så kallade nationella protestdagarna. Vad händer då dem som arresteras? Hur ser mönstret ut för den direkta fysiska förföljelsen, som regimen utövar mot det chilenska folket?

En person kan förbli arresterad under 5 eller 20 dagar utan rättegångsförfarande. Den längre perioden gäller dem som misstänks för terroraktioner. Tortyr och miss-handel på någon av CNI:s tortyrkliniker är vanligt förekommande. I en nyligen (1983) publicerad rapport klarlägger Amnesty International dessa tortyrcentraler, de metoder som används, vilken sorts människor som torteras. Amnesty har också gjort grundliga medicinska och psykiatriska undersökningar på ett antal fall. Man anser att tortyrmetoderna förfinats och att systemet blivit institutionaliserat jämfört med de första åren. Syftet är numera oftare att skrämja, bryta ned, statuera exempel, än att försöka få fram information.

Överfulla fängelser

Efter dessa 5 eller 20 dagar släpps de flesta. För de andra börjar en lång och påfrestande process med förundersökningar, förhör, väntan på rättegång. Detta kan pågå i flera år. Ett skäl till att många släpps är att fängelserna i Chile är överfulla.

I juni 1983 fanns det 185 politiska fångar, dömda eller i väntan på rättegång. Av dessa hade merparten arresterats under de senaste 2-3 åren. Men det finns även många som suttit fängslade sedan 78-79, några få sedan mitten av 70-talet. Till ovanstående siffra ska läggas 47 personer som suttit en del av sitt straff och fått vissa lättnader, 252 som är fria mot borgen i väntan på rättegång, samt ca 100 som förvisats till avlägsna och isolerade orter inom landet. Alla dessa siffror är nu högre, men exakta uppgifter saknas.

Dessutom har ungefär 50 personer dödats under de s k nationella protesdagarna i år.

Splittrade familjer

De sociala konsekvenserna av detta system är fruktansvärda. Hela familjer splittras. Om de har turen att återförenas, lider många psykiskt av de svåra upplevelserna. Arbetslöshet, fattigdom och reella hot om att åter fängslas gör inte saken bättre. Inte minst barnen drabbas hårt.

Situationen i de chilenska fängelserna präglas av umbäranden. Trånga celler, otjänlig mat, fruktansvärda sanitära förhållanden, avsaknad av läkarvård. Många är i mycket dålig fysisk och psykisk kondition.

Karin Wahlgren
Maarit Lahtinen

Carlos Garcia Herrera

Carlos är nu 30 år och har suttit fängslad i snart tre år. Det är andra omgången för Carlos. Vid tidpunkten för kuppen var han 20, och tillhörde de 50-tal marinsoldater som opponerade sig mot sina befäl för att förvarna Allende om den kupp de visste planerades. Carlos dömdes till tre års fängelse och frigavs 1976. I januari 1981 fängslades han återigen på gatan tillsammans med sin fru Carmen Gloria Escobar och deras dotter Natalia, som bara var 16 månader. Deras 6-åriga son befann sig hos morföräldrarna. Båda torterades under 23 dagar på hemlig ort. Natalia hölls hos CNI i 10 dagar. Hon användes för att tvinga föräldrarna att "erkänna". När CNI återlämnade henne till morföräldrarna var

hon magrare, mycket nervös och hade blåmärken över hela kroppen.

De ställdes till militärdomstolens förfogande och Carlos fördes till Penitenciaría-fängelset, där han fortfarande befinner sig, medan Carmen fördes till kvinnofängelset COF. Carlos anklagas för rån, sabotage och mord på arméöverste Roger Vergara, som dödades 15 juli 1980. Carmen anklagas för att ha skyddat sin man. Hon satt fängslad i två år och två månader tills hennes tredje ansökan om att frisläppas mot borgen bifölls. Rättegången mot henne fortsätter trots avsaknad av bevis. Varje fredag måste hon anmäla sig hos militärdomstolen.

I Carlos fall har några förundersökningar slutförts, var och en med sin straffpåföljd, och nu återstår fastställandet av domen av en militärdomare. Angående mordet på Roger Vergara, har militäråklagaren Cristian Plass uttalat sig för livstids fängelse för båda, men arméns militäråklagare Juan Michelsen Delano har krävt dödsstraff.

Victor Zúñiga Arrellano

Även Victor anklagas för delaktighet i mordet på Roger Vergara. Han hotas, liksom Carlos García, av dödsstraff. Han anklagas också för att ha deltagit i attentatet mot Israel Borquez, f d ordförande i Högsta Domstolen, då denne blev allvarlig sårad. Victor är nu 28 år. Liksom Carlos satt han fängslad en period efter kuppen, mellan 1974 och 1976. Den 28 april 1982 arresterades han åter och fördes till CNI:s tortyrcentral på Calle Borgoño. Där var han i 20 dagar, hela tiden med förbundna ögon i en cell.

Han togs ut bara för att förhöras under fysisk och psykiskt tvång, slag, hotelser och elektrisk tortyr. Han tvingades också läsa upp en deklaration i vilken han erkänner en serie väpnade ak-

tioner utförda av motståndsrörelser. Medan han läste filmades det hela med en kamera gömd bakom en spegel. Tre andra fångar filmades också medan de var isolerade hos CNI. Filmerna sändes senare i den chilenska televisionen, i ett program om terrorismen.

Familjerna förföljs

I både Carlos och Victors fall blev familjemedlemmar förföljda av regimen. Carlos svåger Fernando tvingades att fly till Sverige med fru och barn, efter att han fängslats tillsammans med Carlos och Carmen, och förvisats inom landet under en 3-månaders period. Victors fru Marcela var också tvungen att gå i landsflykt och bor i Sverige med sonen.

En viktig del i Chilekommitténs arbete består i att "adoptera" politiska fångar, bevaka deras fall, skicka brev till myndigheterna i Chile och till internationella organisationer, samt samla in pengar till anhöriga och till advokatvoden.

KW
ML

Chilensk brigadmålare: NU MÅLAR VI IGEN!!!

Redan 1967 var "Pato" med och bildade den första målarbrigaden "Ramona Parra" i Santiago de Chile. Patricio Madera, 32, är en självlärd målare, som verkligen inte räds för färgerna. Hans bilder och affischer sprakar i regnbågens klaraste nyanser. Man imponeras av de bestämda konturerna och uttrycksfullheten i hans väldiga figurer eller symboliska motiv mot den enfärgade bakgrunden. I juni var han i Stockholm på ett solidaritetsmöte och visade samtidigt upp en del av sin produktion.

Pato berättar att det inte är första gången han är i Europa. Han har varit här förut – i sju år – som flykting i Ungern.

– Du är alltså först och främst muralmålare och en pionjär när det gäller kollektivt målade. Hur kom ni på idén?

– Det var, tror jag, en ganska unik erfarenhet för Chile och Latinamerika. I slutet av 60-talet upplevde vi ju stormiga tider i politiken överallt. Vänsterpartierna i Chile hade satt upp propagandabrigader som målade slagord. När vi samlades kring Allendes valprogram, så ville vi föra ut detta till alla och envar. Då gällde det rätt till arbete, förståttligande av kopparn, en halv liter mjölk per dag till varje skolbarn, och liknande. När sedan UP (Folkfronten) vunnit valet 1970 växte de där målarbrigaderna i antal över landet, och till slut fanns det närmare 500 stycken. Hela landet var fullt av muralmålningar. Optimismen var stor.

– Och nu var det inte bara texter utan vi målade figurer och symboler, som blommor, knutna nävar, duvor och så vidare. Det

var som ett nytt alfabet som alla förstod. Duva=fred, knytnäven=kamp, kedjan=förtryck. Det var en kultur för massorna. Ledarna för brigaderna var inte heller några "erkända konstnärer" utan vanliga studenter eller arbetarungdomar från poblaciones. Vi underskattar inte massorna. Vi slog fast att kulturen var till för alla, och statistiken visar ju att under de tre år som UP regerade såldes det mer böcker än i Chiles hela historia hittills. Det visar hur bedraget folket hade blivit på sin kultur.

– Du sa att det var en unik erfarenhet ni gjorde, hur menar du?

– Ja, först detta att det var ett kollektivt skapande, åtta målare kunde hålla i samma långa borste med färg. Och så detta att det hela var spontant och inte uträknat i förväg. Man lärde sig på platsen hur det skulle vara. Det var aldrig så att vi sa, att nu ska vi ut och göra ett konstverk. Även själva färgsättningen uppstod spontant. I början använde vi bara tre färger: rött, svart, vitt. Men så där färgplan möttes uppstod en viss blandning, en ny nyans.

Men vi lärde oss också av äkta utbildade konstnärer, och dom lärde av oss.

– Berätta!

– Ja, till exempel när vi målade kajen till Mapocho (flod genom Santiago). Det var ett arbete som var 200 meter långt och 6 meter högt. Och där jobbade konstnärer som gått på Akademin tillsammans med vänsterbrigaderna. Då fick vi lära oss en massa.

– Tror du att den här konstarten blir erkänd i den chilenska konsthistorien?

– Jag är inte blyg av mej. Jag anser att brigadmåleri är en del av Chiles historia, som inte går att suddas bort ur folkets sinnen, även om militärerna har lyckats tvätta bort varenda muralmålning i landet.

– Har du sett de brigadmålningar som har gjorts i exilen? Vad tycker du i så fall om dom?

– Jag har sett sådana. Det är märkligt att de är gjorda i samma stil som

Patricio i aktion.

Foto: Michiel Wijnbergh ▶

"Vi målade hela muren mot Mapocho-floden" ▼

"Den dag vi väntar", målning av Patricio Madera. ▼

dom vi gjorde under UP-tiden, av ungdomar som då bara var sex, sju år gamla.

– Just för att jämföra den tidens konststil och den vi har idag så ordnade jag en utställning i Santiago, 1981, med titeln: Måleriet igår och i dag. Där visade konstnärer som återvänt från exilen hur de försökte återskapa vad de gjort i en tidigare epok. En massa folk kom och tittade på det där, och det betyder ju att vår kultur lever trots diktaturen. Sedan slutet av 1981 har vi nu nya brigader verksamma, som för traditionerna vidare. Förra året gjorde vi en stor målning i Good Years fackföreningslokal. Inomhus alltså – utomhus är det ju fortfarande förbjudet.

– Kommer ni att gå ut på gatorna igen?

– Var så säker! Det är ju en annan fråga om diktaturen kommer att tillåta det, men vi kan ju inte låta oss bindas av vad fascisternas anser.

Pato tar fram några häften stenciler och börjar berätta om en "folkartistskola", som han själv och några andra ansvarskännande konstnärer och intellektuella har startat i Santiago för ett år sedan som man kallar "Taller Cultural Amistad"

(Vänskapsverkstan). En av initiativtagarna är Lautaro Labbe, till i september 1973 direktör för Museo de Bellas Artes (Konstmuseet).

– Vi såg att det fanns ett oerhört stort behov av kulturell utbildning bland våra folkrörelser. Så vi köpte ett gammalt hus med fyra rum i Santiago för pengar som jag hade fått för en utställning som jag gjorde i Holland. Det rustade vi upp med gemensamma ansträngningar. Alla möbler gjorde vi själva.

I våra kurser har vi för närvarande 105 elever som är minst 20 år fyllda. De som kommer är rekommenderade från olika folkliga organisationer. 60 procent av dem är kvinnliga. 30 stycken arbetar i PEM (nöd hjälpsarbete) på förmiddagen och kommer till oss på eftermiddagen. Somliga måste gå upp till fem mil fram och tillbaka för att vara med oss. Lärarna arbetar gratis. Nu har vi undervisning i åtminstone sju olika grenar: PR-kurs, fotograferings- och laboratoriekurs, dramatik (aktuell teater). Så har vi en musikverkstad. Det är skönt att veta att de bästa traditionerna inom folkloren står i framstegets tjänst! Vi ger kurser i gitarr, dans, notkunskap, och så vidare.

– I målnings och teckningskursen försöker vi att fånga in och bevara det historiska moment vi just upplever. För en stor del av våra konstnärer och artister befinner sig ju i exil och kan inte delta... Sedan har vi en litteraturverkstad. Det är ingen kurs utan snarare just en verkstad. De som är med där har till uppgift att skapa ett bibliotek, ge ut en litterär tidskrift och skriva en bok om Chiles kultur av i dag.

– Utöver de här kurserna har vi ett allmänt föreläsningsprogram med lektioner varje torsdag, som handlar om Chiles historia

och världshistorien, arbetarrörelsens historia, nationell politik och konsthistoria. Vi visar också filmer: till exempel sådana som "Missing". (Försvunnen av Costa Gavras).

Pato hoppas att deras projekt skall få stöd i Sverige, det kan man bara instämma i. Det var väl så här vårt ABF en gång var tänkt att fungera.

– För att återgå till dej själv, vad är viktigast för dej som konstnär?

– En bekant frågade mej – vad gör du om du inte får måla? Jag sa att om jag inte får måla så arbetar jag politiskt. Och om jag inte arbetar med politik så målar jag. Jag har alltid försökt att tolka socialismen i Chile. Jag har ingen tanke på att börja måla för eliten, varför hålla på med meningslösa ting?

– Freden är för mej den största frågan. Därför ser du att jag ofta målar duvor. Inga statiska duvor utan sådana som på ett eller annat sätt ingriper i processen. Jag målar vad jag känner för. Jag säljer ingenting, för ingen vill ju ertappas med att ha "subversiv" konst på sina väggar. Jag har för övrigt själv fått känna av förtrycket.

På grund av utställningen 1981 arresterades Patricio, torterades och fick husarrest. En målarkamrat som hade återvänt från exilen och ordnade en utställning i sitt hem fick alla sina verk konfiskerade av hemliga polisen. Man hittade dem sedan några hundra meter bort helt förstörda.

– Jag har ingen läggning för att bli martyr, säger Pato, men jag har en förpliktelse mot folket, så jag fortsätter att måla. Vi kan inte befrias individuellt. Vi måste alla dra vårt strå till stacken. Mitt sätt är kanske inte det direktaste, men jag tror att jag drar åt rätt håll.

Ingvar Enghardt

Chile 1973-83

TERRORNS MÖNSTER (2)

Första delen av detta dokument från Chile publicerades i nr3/83.

Att indela det förtryck som militärregimen har utövat under de tio gångna åren i strikt skilda perioder vore naturligtvis godtyckligt men i stort kan man ändå urskilja fyra etapper. Här analyseras repressionens omfattning och brutalitet och vilka organ som utövar den.

Första etappen

Denna inleds redan månaderna före militärkuppen genom lagen om vapenkontroll, som genomdrevs i kongressen av oppositionen. Genom denna fick de väpnade styrkorna och karabinjäreorna rätt att direkt ingripa i de folkliga organisationerna under förevändning att söka efter vapengömmor. Oavhängiga av regeringen genomförde de husrannsakingar och razior, torterade, hotade och mördade även vissa ledare. Detta var ett förspel till vad som skulle komma.

Militärkuppen den 11 september 1973 blir det våldsamma svaret på massornas mobilisering och de folkliga organens framsteg. Man går till en början fram med en fruktansvärd grymhet för att sätta skräck i befolkningen, knäcka all motståndsvilja och samtidigt likvidera största antalet motståndare. Regeringspalatset bombarderas och president Allende mördas. Armén besätter gruvor och fabriker. Man genomför summariska rättegångar och massavrättningar och inrättar koncentrationsläger över hela landet. Vänsterpartierna och fackföreningar förbjuds och deras egendom konfiskeras. CUT (det chilenska LO) upplöses. Strejker och fackmöten utan myndigheternas tillstånd förbjuds, likaså fackliga val och kollektivavtalsförhandlingar.

Pinochet tar upp en klappjakt på den föregående regeringens anhängare, som fängslas, torteras och i många fall försvinner för alltid. Statsapparaten intas av militärer. På institutioner, industrier och inom massmedia placeras militära kontrollanter.

Till andra poster utnämns civila som ställt sig positiva till kuppen. Repressionen utövas främst av armén och karabinjäreorna och ibland av civila grupper (medlemmar av Patria y Libertad). Särskilt i södra Chile tävlade det "vita gardet" med militären i utstuderad grymhet. Repressionen är massiv och irrationell, vem som helst kan drabbas. Och detta är just avsikten, ingen ska känna sig säker.

De döda och försvunna räknas under denna period i tusental. De restriktioner som militären vidmakthållit gör det svårt att exakt ange antalet offer.

Andra etappen

Åren 1974-76 karaktäriseras av en ekonomisk chockpolitik och regimen behövde att slå ned all opposition. Chockpolitiken avsåg att skapa en markandsekonomi inom det sociala området och en fullständig omläggning av landets produktionsstruktur. Nu drabbas även samhällsgrupper som tidigare sympatiserat med regimen.

Kristdemokraterna hade till en början inte motsatt sig regimen utan förhållit sig avvaktande i hopp om politiska uppgörelser som skulle tillåta dem att återta det politiska inflytandet i landet. Härtill bidrog de löften som kuppmakarna gav, de skulle bara återställa "ordningen" och sedan dra sig tillbaka. Avsikten var emellertid att neutralisera den politiska centern och kräva dess stöd för eller åtminstone tolerans av den brutala repression man utlöst mot vänstern. Men allteftersom månaderna går och chockpolitikens följder gör sig märkta, börjar även kristdemokraterna att visa otålighet.

Repressionen samordnas

Inom vänstern och de folkliga skikten börjar en återorganisering och ett försvar av fackliga intressen att ta form. Därmed uppstår också solidaritetsorganisationer och grupper som försvarar de mänskliga rättigheterna och som är knutna till kyrkorna (Comités Pro Paz). För att undvika att vänstern åter sticker upp huvudet krävs nu mer kompetenta och samordnade instrument.

Alltså skapas i juni 1974 DINA (Nationalella Säkerhetsstyrelsen) som det viktigaste repressionsorganet, även om armén, flottan, flyget och karabinjäreorna fortsätter att ha egna säkerhetstjänster. Det är emellertid DINA som centraliserar informationen, utformar den repressiva politiken och utbildar personal. Målsättningen är att splittra de folkliga rörelserna, vänstern och de mest radikala grupperna.

Den massiva repressionen utövas nu inte längre av de väpnade styrkorna. Istället upprättas en försvarslinje av karabinjärer, kriminalpolis och DINA.

DINA

DINA får tillgång till en mängd hemliga lokaler, makabra tortyrkammare där tortyren utövas på ett vetenskapligt sätt i de mest brutala och avskyvärda former som

tänkas kan, och där offrens öde avgörs. (London-gatan, Domingo Cañas-gatan, Villa Grimaldi, Colonia Dignidad osv). Den våldsamma fysiska repressionen riktar sig vid denna tid nästan enbart mot vänstersektorer - MIR, kommunistpartiet och socialistpartiet i första hand. Avrättningar genomförs under påstådda "sammandrabbningar" eller "massflykt" av fångar.

Man upprättar fångläger i Tres Alamos, Puchuncaví, Ritoque och Pirque för att där inhysa stora mängder fångar som fängslats med stöd av "lagen om den inre säkerheten". Mot de flesta av dessa väcks inte åtal. Det är under denna tid som de flesta försvinnandena sker.

För första gången utvisas kristdemokraterna oppositionsmän. Vidare avskedades liberala motståndare till regimen vid universitet och i den offentliga administrationen infördes en rigorös censur av press och massmedia.

Repressionen rättfärdigas med ett påstått krigstillstånd och som ett svar på "ständiga extremistaktiviteter".

Tredje etappen

Från 1977 förbättras ekonomin och den ger en relativ stabilitet åt regimen. Vänstern har förlorat många av sina högsta ledare vilket gör återhämtningen långsam. Det hittillsvarande brutala och massiva förtrycket anses inte längre som absolut nödvändigt varför det modifieras något.

Under denna period av "mildhet" ökar de "mjuka" sektorerna i regeringen sitt inflytande. De trycker på för att modellen ska institutionaliseras och få regimen bättre accepterad i utlandet samt garantera dess överlevnad på längre sikt.

Samtidigt driver Carter-administrationen i USA sin linje om respekten för mänskliga rättigheter. Carter manar Pinochet att minska förtrycket och hålla sig inom "lagliga gränser".

De försvunna

Det öde som drabbat tusentals försvunna politiska fångar och som regeringen inte kunnat ge en vare sig juridisk eller moralisk förklaring till, håller på att skapa ett allmänt avståndstagande från regimen i hela världen. Också den nordamerikanska regeringen råkar i förlägenhet när den skall rättfärdiga sin hjälp och försvara sitt stöd genom banker och internationella organ. Särskilt när det avslöjades att den chilenska dikaturen låg bakom mordet på Orlando Letelier (utrikesminister under Allende) i Washington. Samtidigt växer den inre oppositionen och regeringen kan inte längre räkna med den sociala bas man hade i början.

Alla dessa omständigheter påverkar de åtgärder som nu vidtas: Institutionaliseringsen påbörjas och Pinochet kungör moderniseringar; Staten anpassas till den nya ekonomiska och politiska planen. I och med att man får stora utländska lån, kommer den ultraliberala modellen igång. Man

Fotot taget hemligt innifrån chilenskt fängelse.

ger amnesti åt de fångar som suttit i koncentrationsläger i kraft av belägringstillståndet. På frågan om "de försvunna" ges dock inget officiellt svar.

CNI

Säkerhetstjänsten DINA upplöses och i dess ställe kommer CNI (Nationella underrättelsecentralen) men med samma roll som DINA hade. Man stänger koncentrationslägren för officiellt erkända fångar men bibehåller de hemliga tortyr- och arrestcentralerna. I fängelserna sitter många politiska fångar kvar, de "icke erkända" politiska fångarna.

Repressionen börjar nu att drabba även politiska center/höger-kretsar om än i mindre drastiska former. Korta arresteringar, förvisning inom landet och i viktigare fall landsförvisning.

Regeringen har vissa problem med förföljelsen av den politiska centern. De "vanliga" motiveringarna kan inte tillämpas på dessa, eftersom de är uttalade motståndare till marxistiska idéer. Men om regeringen ska kunna genomdriva sin samhällsmodell måste den undertrycka även centergruppers aktiviteter.

Förföljelsen av vänstern fortsätter som förut med avrättning av de mest radikala men på ett selektivt vis. Vid den här tiden dödas många under tortyr och många andra direkt på gatan.

För att rättfärdiga allt detta håller man igång en utdragen ideologisk, antimarxistisk och "antiterroristisk" kampanj i massmedia och ett psykologiskt krig mot motståndsrörelsen för att isolera den från befolkningen och ostraffat kunna gå hårt fram.

Eftersom folk nu åter börjat aktivera sig och organisera sig, måste regimen utöka sina repressiva åtgärder, däribland med en

ny arbetslagstiftning (Plan Laboral) och en rad åtgärder som inte kostar alltför mycket för dess PR i utlandet.

Terrorkommando

Det blir nu vanligare med korttidsarresteringar, där offren misshandlas och utsätts för förhör och hotelser men sedan släpps. Den avsedda effekten uppnås, utan att det internationella anseendet skadas, eftersom det handlar om icke-officiella arresteringar. Husrannsakingar och massarresteringar förekommer då och då för att folk skall hålla i minnet att militären aldrig är långt borta.

Nu dyker det också upp ett terrorkommando kallat "Martyrernas hämnare" (COVEMA), som utför en lång serie avrättningar. Som grupp sägs den inte tillhöra säkerhetstjänsten och de kan alltså härja fritt utan att regimen rykte skadas. I själva verket utgörs denna grupp av medlemmar ur DINA och kriminalpolisen.

I allt större utsträckning används domstolarna för att repressiva åtgärder, som för regimen har stor betydelse, skall framstå som juridiskt godkända.

Den ideologiska repressionen, bestående i strikt kontroll över press och övriga massmedia och över oppositionens kulturella aktiviteter, nyanseras med egna planer på fritidsaktiviteter och kulturell verksamhet för att på så sätt föra ut regimen ideologi och samtidigt motverka den folkliga kulturens uttryck.

Under 1980 genomdriver diktaturen att Chiles gamla konstitution upphävs och en ny grundlag antas.

Fjärde etappen

I slutet av 1981 börjar en ny repressiv etapp som sammanfaller med den ekonomiska modellen begynnande nedgång och slutliga fiasko. Samtidigt gör den folkliga

mobiliseringen stora framsteg och oppositionens aktiviteter ökar. Center/högern visar alltmer sitt missnöje, medan den folkliga oppositionen radikaliserar.

Regeringens lagliga repressionsinstrument förslår inte längre, varför den tvingas att ta till åtgärder som bryter mot dess egna lagar. Den måste nu tillgripa landsförvisningsstraff via administrativa åtgärder som i fallen Jaime Castillo (Kommissionen för mänskliga rättigheter), Carlos Podlech (veteodlarnas ordförande), Kristina Vänsterns ledare och fackföreningsledare som Manuel Bustos och Hector Cuevas.

Många militanter i MIR avrättas på gatan. Ordföranden i ANEF (de statsanställdas förbund) Tucapel Jiménez mördas, på ett sådant sätt att regeringens inblandning inte kan bevisas, men där misstanken är den enda rimliga.

Man använder sig av civilklädda slagskämpar, som pucklar på demonstranter. Husundersökningar fortsätter med samordnade styrkor från armén, karabinjäerna, kriminalpolisen och CNI, med massiva arresteringar, razzior och registrering av invånarna. Dessutom ökas regimen sociala aktiviteter i bostadsområdena genom borgmästarna, ungdomssekretariaten, sportfrämjandet och mödracentra. Tjallar-nas antal och verksamhet tilltar.

Juridisk repression

Regimen hotar de politiska fångar som anklagas för terrorism med dödsstraff. För att inte dessa hot ska förlora sin trovärdighet och för att snygga upp fasaden döms några säkerhetstjänstemän från CNI till döden. De har utfört ett fruktansvärt bankrån i Calamá i norra Chile och deras illdåd upprörde hela Chile.

Även den mer allmänna repressionen ökar. Regimen upplöser vissa yrkessammanslutningar som varit verksamma hela tiden under diktaturen. Regimens egna anhängare varnas för att göra kritiska uttalanden. Kontrollen över massmedia skärps. Övervakningen på universitet och högskolor fortsätter. Landsförvisningar förekommer alltjämt. De medborgerliga fri- och rättigheterna är fortfarande satta ur spel med anledning av det påbudna beredskapstillståndet samt "övergångsbestämelsen" artikel 24 i grundlagen (som tillåter diktatorn att ingripa som han behagar).

Avslutningsvis kan sägas att regeringen ständigt använder sig av den repression man anser behövlig för att kunna genomdriva sin speciella samhällsmodell. Formerna härför har växlat, och anpassats efter nya och skiftande situationer såväl inom landet som utrikes.

Självklart kan ett demokratiskt och fritt samhälle upprättas bara om hela den här beskrivna repressiva strukturen bryts ner på alla plan.

Santiago, mars 1983
Översättning och bearbetning
Ingvar Enghardt/Sigyn Olsson

FOLKETS KRAV: DEMOKRATI NU!

200 000 ute på Montevideos gator den 1:a maj i år.
FRIHET!! HÖGRE LÖNER!! ARBETE!! skallade
ropen.

500 000 i generalstrejk i september.
Nationella protestdagar med kastrullskrammel och
demonstrationer.

Vad är det som händer i Uruguay, känt som en av
Latinamerikas hårdaste diktaturer?

Folkets kamp och motståndet mot general Alvaréz' regim har växt. Detta kom till uttryck i folkomröstningen 1980, som avvisade militärens styre och vid de interna partivalen 1982 (1981 hade tre partier "godkänts": Blancos, Colorados och lilla Civilunionen). Detta demonstrerades också på gatorna den 1 maj och det tar sig nya uttryck för var dag.

Plenario Intersindical de Trabajadores (PIT)

Grundandet av Plenario Intersindical de Trabajadores (en halvlegal samorganisation av 75 fackföreningar) innebar ett kvalitativt steg mot organisering och kamp mot diktaturen för frihet och oberoende. När PIT kallade till demonstration den 1:a maj, för första gången på tio år, så fylldes gatorna i Montevideo av över 100 000 uruguayare. De höjde sina röster för de organiserade arbetarnas omedelbara krav: Frihet – lönehöjning – arbete – strejkrätt – amnesti! Från det ögonblicket var det inte bara arbetarnas paroller utan allas som kräver en förändring av det nuvarande läget. Från det ögonblicket går en omfattande protestväg över landet.

Kampen växer

Dialogen mellan de väpnade styrkorna och de auktoriserade politiska partierna avbröts i juli ty militären krävde att COSENA, "säkerhetsrådet", skulle finnas kvar. Den 11 juli proklamerades Nationalförsamlingen för Demokrati. 1 augusti förbjöd regeringen genom ett dekret "utövandet av politiska aktiviteter", och hotade först att inte fullfölja sin "tidsplan", d v s utlysa allmänna val till november 1984. Presscensuren hårdnade och förföljelserna tilltog. Man tillät inte ens fredspristagaren Adolfo Pérez Esquivel att komma in i landet och förklarade organisationen Fred och Rättvisa (SERPAJ) för illegal. SERPAJ åtnjuter, trots att det är en organisation med kort historia, stort förtroende hos befolkningen och har på kort tid kunnat förvandla försvaret av de mänskliga rättigheterna till en uppgift för alla medvetna människor i Uruguay.

Listan på repressiva åtgärder kunde göras lång, men det är inte detaljerna som är intressanta. Om regeringens politik och om framstegen i folkets kamp kan man läsa i de internationella nyheterna. Men låt

Fångtransport.

oss konstatera att den 25 augusti och 25 september i år genomfördes nationella protestdagar. Man slog på kastruller och demonstrerade mot regeringen.

Den 16 september genomfördes för första gången sedan 1973 en arbetsnedläggelse i hela landet under 15 minuter. En mycket framgångsrik protest, 500 000 personer deltog, vilket är mycket i ett land med 3 miljoner invånare. Även denna protest organiserades av PIT.

Inför folkets växande kamp, som utvecklas vi ljudliga med fredliga protester, tog militären till den enda metod de känner till: våldet och statsterrorn.

Låt oss göra en kort tillbakablick.

Militärkuppen 1973

I detta lilla latinamerikanska land har det arbetande folket fått genomlida följderna av utländskt beroende, som bara ökat under de senaste 20 åren. 1973 bekräftades återigen beroendet av USA genom militärkuppen den 27 juni, då polisens och militärens hela våldsapparat släpptes lös mot folket.

"Modelldemokratin", "Sydamerikas Schweiz" förvandlades till en "modelldiktatur". Den nordamerikanska politiken och oligarkins krav sammanföll och med stöd av militärens

Första maj i Montevideo.

"Ändamålet helgar medlen..."

bajonetter gav de sig själva rätt att omstrukturera ekonomin och ge exklusiva fördelar åt bank- och finansmän till total nackdel för folket i allmänhet och arbetarna i synnerhet (Friedman-modellen). "Ändamålet helgar medlen" var parollen i militärens korståg och folkets organisationer, inklusive den fackliga centralorganisationen (CNT) sopades bort liksom demokratis yttre kännetecken: de politiska partierna och parlamentet.

"Normalisering" à la USA

Nu, tio år senare, vill nordamerikanerna få till stånd en "normalisering" i södra

Latinamerika, en situation som skulle ge andrum åt alla inblandade, men det är klart att de inte önskar en avgörande förändring utan att de strukturförändringar som åstadkommits med våld under dessa tio år skall bevaras och utvecklas.

Deras förslag är att man omvandlar militärdiktaturen till "formella, starka och begränsade demokratier".

Detta är vad de hoppas skall kunna ske i Uruguay.

Med andra ord, militären behövs inte längre som 1973. Den har spelat ut sin roll. Det är dags för en civil administration men med samma politik.

Uruguays utlandsskuld

kommer vid årsskiftet att uppgå till 5 miljarder dollar. Det vill säga att de på tio år har flerdubblats 14 gånger. Den här situationen vill militärerna institutionalisera. De har utifrån sin maktställning närt egna ambitioner. Om det blir nödvändigt måste de förhandla med partierna. De vill ha maximala garantier att ingen kan hota dem i deras maktfullkomlighet.

Kampen för att störta diktaturen

Att verkligen avskaffa militärdiktaturen och få ett slut på nuvarande ordning av beroende och förtryck är det uruguayanska folkets uppgift, framförallt arbe-

Vi stöder kampen

Uruguaykommittén i Sverige arbetar för att stödja den kamp som folket i Uruguay utvecklar, oberoende av vilka former den tar.

Vi är för ett störtande av militärdiktaturen och vi arbetar för frigivandet av alla politiska fångar, utan undantag eller åtkillnad på grund av politiska "färg" eller vilka "brott" diktaturen anklagar dem för.

Idag är vi särskilt oroade över den svåra situation som nio ledare för "Tupamaros" befinner sig i. Dessa män, bland andra Raul Sendic, en av grundarna av M.L.R. (Tupamaros), har uthärdat mer än 10 år i fängelse under särskilt hårda förhållanden, isolerade och ständigt hotade. De är militärdiktaturens gisslan.

Vi arbetar även för folkets legitima krav på ett tillfredsställande uppklärande av alla "försvinnanden". Vi är säkra på att folket inte kommer att låta dessa brott mot sina söner förbli ostraffade.

Det centrala i våra ansträngningar är att stödja återorganiseringen av arbetar- och folkrörelser eftersom vi anser att detta är nödvändigt för framsteg mot ett rättvisare samhälle. Vi kan inte vänta oss något utan egna ansträngningar.

SVENSKA
URUGUAYKOMMITTÉN
Barnängsg 23, Stockholm

tarnas, de enda som har förmåga att utveckla en oberoende samhällsmodell.

De år som gått och de erfarenheter som vunnits har burit frukt i och med grundandet av P I T. Vad som nu pockar på en konsolidering är upprättandet av en ny arbetsstil inom den fackliga rörelsen. Alltså ett genombrott för demokrati och medbestämmande, en politik som inte är exklusiv utan som är öppen för konfrontation och prövandet av nya idéer. Det är i denna anda som uruguayarnas kamp idag förs.

Uruguaykommittén
i Sverige

Kärleken, Kvinno

Manlio Argueta var på besök i Sverige i oktober då hans bok "En dag i livet" gavs ut på svenska på Unga Filosofers förlag. Centralamerika Nytt/Chilebulletinen intervjuade honom.

Manlio Argueta

Det hinner bli sent innan vi får tid att prata. Telefonen ringer oavbrutet, folk packar paket och hojtar till varandra, besökare kommer och går. Med andra ord, en alldeles vanlig måndagkväll i Solidaritetshuset. Men *Manlio Argueta* väntar med salvadoranskt tålamod.

När man tittar närmare på denne författare ser man att han har milda, kaffebruna ögon. Precis som José Guadalupe, en av personerna i boken "En dag i livet".

Tre generationer kvinnor berättar i boken om sina liv på El Salvadors landsbygd, om den växande medvetenheten och om nationalgardets terror. Lupe, Adolfin, och de andra skildras med sådan inlevelse att det är mycket lätt att bli fäst vid dem. Så jag frågar Argueta:

– Vad har du gemensamt med dessa människor?

– Jag är själv av proletärt ursprung, men jag har inte levt med lantarbetarna. Boken vill vara ett uttryck för det salvadoranska folket, dess kamp, dess hopp. Jag har skrivit den som man skriver ett poem, men förebilden för romangestalterna är högst verkliga. Lupe är i verkligheten änkan till Justo Mejías, som var bondeledare i UTC. Han mördades 1981. Jag träffade henne när hon befann sig som flykting i Costa Rica och hennes berättelse är stommen i boken.

– Skrev du boken som en politisk handling, t ex för att vittna om det som händer i El Salvador inför omvärlden?

– Nej, jag hade inga tankar på något sånt. Jag skrev boken därför att mitt yrke är författare och för att publicera den i El Salvador. Nu har den översatts till 11 språk och jag har till och med föreläst på universitet i USA om

boken, men när jag skrev den trodde jag aldrig att den skulle få någon internationell spridning. Så boken har visst fått en politisk betydelse utan min avsikt. Den har visat att författarna kan ge ett bidrag till den revolutionära processen. Men jag tänke på boken, som jag sa, som ett poem och jag är ursprungligen poet. I El Salvador kallar man mig fortfarande för "poeten".

– Och poesi skriver du för dess egen skull?

– Ja, jag försvarar absolut rätten att skriva kärlekspoesi! Att skriva poesi är ett sätt att uttrycka känslor, en manifestation av känslomässig typ. Det är förstås ett annat språk än det man använder i normala fall och inte alla behärskar det. För mig är det också ett yrke, ett hantverk. Jag har en yrkesstolthet precis som skomakaren, som vet hur man gör för att det ska bli skor och inte kartonger.

– På vilken sätt har du varit politisk aktiv? Har ditt yrke gett dig en speciell roll?

– Jag har aldrig accepterat att bara vara poet utan att arbeta politiskt. När jag var ung deltog jag i den litterära universitetscirkeln tillsammans med bl a Roque Dalton och Otto René Castillo från Guatemala, som levde som landsflykting i El Salvador. Vi var rebeller och oppositionella och på den tiden lät man oss skriva i tidningarna, att föra debatt. Universitet var landets kulturella och politiska centrum. Kommunistpartiet var väldigt litet då och all politisk aktivitet skedde genom universitetet. Vi menade att författarna måste stå på folkets sida. Att vara poet gav oss å ena sidan en status men det innebar också en risk och vi var förföljda. Jag har suttit fängslad 10 gånger. Ett tag stod jag med på en lista med 40 personer som var "orsak

till landets kaos". Men man sa inte att man var kommunist, inte ens till sina egna släktingar.

– I El Salvador finns ett trauma sedan massakrerna 1932, en stor rädsla. Det krävdes mod att vända ansiktet mot fienden, och det var bara några få, som Roque, som hade det modet. Utvecklingen under 70-talet då lantarbetarna organiserade sig i folkkyrkan och i kooperativen innebar ett kvalitativt språng i den politiska kampen i El Salvador. Lärare och präster som tidigare varit regimtrogna eller likgiltiga deltog nu i kampen. Lantarbetarna som då jag var ung spelade liten roll i landets politiska liv, är nu en drivande kraft i den revolutionära rörelsen. En argentinsk journalist sa till mig att bara i El Salvador kan man diskutera samma politiska frågor med fattigbönder som man i andra länder diskuterar bland studenter.

– De sista åren har du bott i Costa Rica, du var tvungen att fly ur landet?

– Nja, i El Salvador har vi inte för vana att fly. Vad som hände var att jag blev utvisad, dom sätter på dig handbojor och kör dig till flygplatsen. Fyra gånger har dom kastat ut mig, men jag har kommit tillbaka varje gång. Det krävs ett visst tålamod.

– Kultur i dess traditionella betydelse är ofta ett privilegium för några få. Finns det ett folkkultur i El Salvador?

– Idag försöker man hitta de förlorade uttryckssätten. Indianspråket är nästan helt förlorat och sedan folkupproret 1932, där 90% av dom som mördades var bönder, finns en stor rädsla bland folk att uttrycka sig. Folkkulturen har varit väldigt förtryckt, det har funnits en starkare polarisering än i t ex Nicaragua. Men på 60-talet började man att bilda folklo-

orna och Revolutionen

regrupper och man skapade muséer för att visa vår historia. 1979 bildades MCP, folkkulturrörelsen. Det är musik- och teatergrupper som är med när man ockuperar en fabrik eller beslagtar jordar. I FMLN:s kontrollerade områden är dom kulturella aktiviteterna väldigt viktiga, sånger, diktuppläsning och teater.

– Man har till exempel tagit för vana att spela teater för dom tillfångatagna regeringssoldaterna innan dom utlämnas. Det har varit väldigt verkningsfullt, regeringssoldaterna är istoppade en massa lögner om gerillan och därför blir dom väldigt förvirrade när man behandlar dom väl och till och med visar film, läser poesi, eller spelar en lärorikt teaterstycke. Nu vet regeringssoldaterna att dom inte blir ihjälslagna utan blir väl behandlade, därför ger dom sig så lätt och överlämnar sina vapen till gerillan.

– Något man blir glad över när man läser boken är att den nästan bara handlar om kvinnor. Hur kommer det sig?

– Ja, det finns ingen avsikt bakom det heller! Det var först när jag kom

till Europa och europeiskorna frågade om jag var feminist, som jag tänkte på det. Men om jag skrev om kvinnorna, vilket jag i och för sig alltid brukar göra, så beror det på att kvinnan deltar i kampen. Vid en kongress som en av FMLN:s organisationer höll var faktiskt 40% av delegaterna kvinnor. Och det är faktiskt otroligt i vårt land där det finns så mycket "machismo". Men i revolutionen kommer dom kvinnliga värdena fram.

– Att delta i kampen betyder också en ny självständighet för kvinnan. Förut, om en ung flicka inte sov hemma en natt, så var det en skandal, det skulle hon få höra tills hon blev 80 år. Men idag kanske hon räddar sitt liv genom att inte komma hem på natten, nu är hon aktivist precis som mannen.

Vårt samtal fortsätter medan allt fler ljus släcks i Solidariteshuset.

– Och Lupe, frågar jag till sist. vad hände med henne?

– Hon är tillbaka i sin by, men den är under FMLNs kontroll nu, säger Manlio Argueta, feminist och politisk författare, utan att veta om det.

dom." Dom uslingarna frågar inte ens om lov. Jag hör svängdörren gnissla och så kommer de in. "Vad är det ni önskar?"

Om Adolfin Guardado bor här. Det frågar dom. "Vi önskar veta om det här är Adolfin Guardados hem." Det frågar dom. "Vi söker henne nämligen."

Här bor det ingen Adolfin Guardado. "Gå och lägg dej Pijiriche." Här bor Guadalupe Fuentes. "Varmed kan jag stå till tjänst." Om dom svarar med att ta fram en anteckningsbok och läsa: "Det är helt klart och tydligt att det är här, detta är hennes hem". Speakerrösten, som hos han som läser nyheterna klockan fem. Den dova rösten kommer ur en grotta full med fladdermöss. Ur ett djupt mörkt hål. Om det inte vore för att jag har sällskap av Pijiriche så skulle bena darra under mej. Adolfin bär efternamnet Hernández.

"Du kan lika gärna låta bli att försöka lura mej." Jag lurar dom inte för min dotterdotter heter Fuentes i efternamn, Adolfin Fuentes. Höga stövlar, av läder, som når dom till mitten av vaden och koppel

Lantarbetarkamp

Justo Mejías, förebilden till Arguetas romanfigur José Guardado, var lantarbetarnas ledare i UTC. Boken "En dag i livet" utspelar sig under åren -77, -78, när lantarbetarna började ta till nya kampmetoder för att föra fram sina krav om högre lön och bättre kost. Att beslagta jordar och ockupera offentliga byggnader började bli allt vanligare. UTC och FECCAS, de kristna lantarbetarna, började samordna sina aktioner och 1978 enades de i FTC, Lantarbetarfederationen.

Justo Mejías kom från byn San Antonio de los Ranchos där lantarbetarna tidigt var mycket radikala. Folkkyrkan deltog i arbetet att organisera lantarbetarna och president Molinas regering svarade med terror och förföljelse. För att slå tillbaka lantarbetarnas organisationer deklarerade regimen 1980 att en jordreform skulle genomföras. Denna var i själva verket direkt planlagd av USA och ursprungligen utarbetad för Vietnam, där den ingick i ett program för "pacifiering" av landsbygden, som gick under namnet "Operation Phoenix".

I El Salvador infördes undantagstillstånd när jordreformen proklamerades, under förevändning att skydda bönderna och jordreforminstitutets tekniker från jordägarnas motstånd. Undantagstillståndet gav armén fria händer att döda och terrorisera lantarbetarna, som flydde i tusental från de områden som skulle beröras av reformen. Dessutom utesluter jordreformen genom själva sin konstruktion de jordlösa lantarbetarna, som utgör 65% av landsbyggens befolkning. Den del av jordreformen som skulle beröra de stora kaffeplantagerna, grunden för oligarkins makt har uppskjutits på obestämd tid.

Lena Gemzöe

UR "EN DAG I LIVET"

av Manlio

Argueta i översättning av Ingvar Johansson.

Först la jag märke till att Pijiriche var nervös. "Jag vet inte vad som har tagit åt hunden." "Gå och lägg dej", säger jag. För jag har tröttnat på hans gnällande. Han går och lägger sig under pallen och strax därefter reser han sig igen, han har ingen ro i kroppen. "Det är lopporna som håller på att göra honom tokig." Jag vet att det inte är lopporna, för bara för några dar sen gav jag honom ett bad med DDT. Det gick så långt att jag tog en käpp och sa åt honom att om han inte slutade så skulle han få ett ordentlig kok stryk.

En kort stund därefter dök överhetsfolket upp. "Hunden kände vittringen av

tvärs över bröstet. Det värsta är dom stora knallpåkarna som hänger på axeln. "Det är dom berömda så kallade automatgevären." Stålhjälmsom i dom där tyska filmerna. Och en grej som ser ut som en radio på ryggen. Dom håller sej alideles för allvarliga. Dom vill försöka bli president. Och det går väl an, med såna där störrar som avlossar en massa bly per minut, efter vad Jose säger. Om dom träffar dej i benet så slits benet av, om dom träffar dej i armen så flyger armen all världens väg, armen slits av. Det går väl an, för alla intelligenta vet ju alla att dom är inte kloka, folk med förstånd i skallen vill inte bli överhet. Det vet vi av egen erfarenhet. Härifrån trakterna har det varit mer än en som har sökt sig till nationalgardet och det har inte varit dom bästa, det är lika säkert som att jag heter Guadalupe Fuentes de Guardado, hustru till Chepe, José.

"Det som vi är intresserade av är inte hennes riktiga efternamn, vi söker en kvinnlig anhängare till dej som heter Adolfin, ni ändrar ju på namnen.

"Det säjs att dom där gevären som dom bär på är dom bästa i sitt slag i hela världen; inte ens i filmerna, Guadalupe, inte ens i filmerna ser man dom, för dom är det allra modernaste och dom filmer som kommer hit är äldre än skitlukt", säger José åt mej.

Min dotterdotter Adolfina är dotte till Maria Pia Guardado Fuentes, min dotter, som är gift med Helio Hernández. Jag vet att det är en synd att ljuga och om man syndar inför sånt där folk så får man betala det dyrt, och om man därför säger ett namn och det sen inte stämmer så måste jag säga dom sanningen. Den här gången är det inte bara Gud utan även de här människorna som straffar. Det är bättre att spela oförstående, vem vet om dom har inte har misstagit sej. Eller också är det bara en dröm, för hur kan det vara möjligt att sånt där folk frågar efter min dotterdotter. Det måste vara ett misstag. Hon är ett barn. Låt dom hellre fråga efter mej eller José. För låt gå för det, vuxet folk kan vara fördärvat, men inte ett barn. När har dom börjat med det egentligen, att ge sej på oskyldiga. Man kan i alla fall inte tillåta att ens barn blir uppättna, man är väl ingen skorpion heller. Barnbarnen är också ens barn.

Dom säger åt mej att det inte är fråga om något misstag, att det är just henne, Adolfina, som det gäller. Jag ger mej.

– Hon har gått till vägskalet för att köpa salt och ostmassa åt den minste.

– Vilket vägskalet?

– Vid don Sebas affär.

Så kan man förklara det för dom. Dom kanske inte skulle tycka det vore så dumt att få sej en varm tortilla till livs. Synd att det har slocknat i spisen och stekplattan har jag inte heller använt idag. På så sätt glömmar dom bort alltsammans. Det börjar bli dags att ta fram stekplattan och att tända eld i spisen.

Det syns att dom svettas på grund av den starka solen, solen är tryckande. Och dom har kommit till fots, kanske dom har gått en bra bit. Dom parkerar alltid långt borta, det är en vana som dom har. Att promenera gillar dom, för folk kan se dom bättre på så sätt, dom lägger märke till deras kroppslängd, deras oxskitsfärgade uniform, deras damasker och deras automatiska knallpårar. Dom är allesammans långa och kraftigt byggda. Det är säkert ingen tillfällighet; dom får ju mat så det räcker. Dom går alltid omkring två och två. Här är dom bara två stycken, men längre bort finns det säkert fler. Dom pratar sinsemellan med den där grejen som liknar en radioapparat. Förmodligen pratar dom ifrån jeepen.

– Då väntar vi tills hon kommer.

– Om ni det önskar.

Dom har blivit stående i den lilla gången och har tagit fram sina näsdukar som luktar svett och jord. Den ene torkar sej i pannan. Den andre ägnar sej åt att granska gången och marken bortanför buskarna med dvärgguineos utan att röra på annat

Foto: AIS-Press

än ögonen, det är som om han rotade under dom torra bladen, som om han letade under guineostammarna.

– Ni kan sätta er ner om ni vill.

Dom säger nej. Nån slags klump vid tungspenen, en krok som har nått fram till hjärtat och nu börjar den dras uppåt igen.

Inte för min egen skull, det är då ett som är säkert, när man är i vår ålder har man ett långt liv bakom sej. Först och främst för Adolfinas skull.

Dom stöder sig alltid på rättigheten till självförsvar. Dom slår ihjäl och sen är det inte mer med den saken. Självförsvar. Är det inte för bedrövt.

Kanske dom vill ha en kopp vatten. Dom hör mej inte för dom slår dövsörat till. Det är kallt, det finns till och med imma på den färgade kannan, vatten fullt med liv. Kallt vatten från brunnen.

Dom ger inte ett ljud ifrån sej. I såna här fall är det bästa att man anförtror sej åt gud. Det var nästan så att jag svalde tuggbussen, jag spottar ut svart tobakssaliv.

Sånt folk för alltid dålig tur med sej. Det var därför som jag bjöd dom på vatten, för att försöka jaga bort oturen. Och vad det beträffar, man kan ju aldrig vägra nån vatten.

Här är spisen. Den här gamla solfjädern duger inte längre till att få eld i spisen med. Jag tar och håller en liten aning fotogen på veden. Den varma vinden utifrån släcker elden för mej. Dom vill inte tacka ja till nåt dom blir bjudna på bara för att det inte ska

heta sen att dom är otacksamma. Dom vill inte vara skyldiga nån nånting.

Dom torra grenarna sprakar alltid som en svärm små raketer. Elden bryter ner dom undan för undan. Det slår ut lågor. Den där röda elden som man får utav torra grenar. Och sen tar det eld i den grövre veden. Nu kan jag sätta mej ner på madre-cacaobänken. Den skinande trädstammen av madre-cacao med fyra ben som är gjorda av bräder.

– Det där fruntimret dröjer borta länge.

Jag hör att dom pratar med låg röst. Jag förklarar för dom:

– Det är bara för att hon har dom tre ungarna med sej och den minste kan inte gå själv, hon är nog alldeles slut när hon kommer, den stackarn.

Det spelar ingen roll om dom vet att jag hör dom eller inte. Det är min skyldighet att förklara för dom. Men dom bryr sej inte om mej. En klump sjunker från halsen ändå ner till under knäna. "Det är därför som det heter att man blir knäsvag." Säger eller tänker jag. Skakning i benen. Det är bara inbillning alltsammans, för en fruktan som det finns ord för har jag ingen känning av, har man inte gjort nåt ont så har man inget att frukta. En lätt ångest för barnets skull. För hon är bara ett barn. Adolfina tycker om ris och då försöker man ju köpa det när hon kommer, när hon ändå har kostat på sej resan ändå hemifrån och hit till Kilotern; då är det värt besväret att göra en uppoffring och köpa ris. Ur stekpannan stiger det upp vit rök. Rök från Vatikanen. Askan stiger mot bjälkarna som håller up-

pe taket på huset. Bjälkarna som har blivit svarta av sot. Huset är mer än femton år gammalt, det är ett under att det inte ram-lar ihop. Det är såna saker som gör att man får gråa hår i förtid. Riset håller på att bli torrt, jag får hålla på mer vatten. Och händerna börjar likna en fembent spindel. Folk blir utsultna av alla umbäranden.

Alla umbäranden och förbrytelser.

"Dom tror nog att jag är tokig." det har blivit en instinkt hos en att höja händerna till ett korstecken. "Sånt där folk ska inte tro att jag korsar mej av rädsla för dom." Vid min ålder har man slutat vara rädd.

Jag är visserligen inte så gammal, men det är det att man börjar så tidigt, medan man själv fortfarande är en barn, att föda barn. Femton år var jag när jag flyttade ihop med José. Ingen skulle kunna säga att jag ska fylla fyrtiofem år. Livet är hårdhänt.

"Vill dom ha en kopp vatten?" tänker jag om igen. Sånt här folk är det bättre att inte bjuda på nånting, det är några otacksamma ena. En massa salt som strömmar ut ur ögonen. Var kan saltet i ögonen komma ifrån. Och med det här smutsiga förklädet som man inte kan torka sej. José gav mej det i present för två år sen. Och sen är det att dom kommer att lägga märke till det för ögonen blir röda.

"Nu är dom nog ilska."

Ingalunda. Dom är alltid ilska. Inte bara nu. Det är det som skiljer dom från andra. Jag ser det i deras ögonen. Rynkorna i pannan. "Vem kan ha hittat på att det ska finnas överhetsfolk." Dom har blivit rasande, inget tvivel om saken. Trots att dom är välfödda så är deras skinn alldeles uttorkat. Sen så tänker jag ibland också att dom är sorgsna. För vi har ju i all vår fattigdom vissa glädjeämnen, det finns den ingen anledning att förneka; men det är ju naturligtvis en fråga om att kunna rycka upp sej.

"Nej, vi vill inte ha nåt", säger dom åt mej när jag bjuder dom på mitt vatten. Dom skulle inte förlora nåt på att säga ja. Vatten är heligt och man kan inte vägra att ge av det ens åt själve hin onde.

- Vi har dom här pluntorna som vi dricker vatten ur.

- Jag ville bara höra ifall ni inte önskade nåt.

Om dom tror att jag tänker jag ska tjäna på det så misstar dom sej grundligt. Det hittar dom själva på, en sak är den fruktan som man kan hysa för dom men att visa sej hövlig är nåt annat.

"Kom hit, hund." För Pijiriche råkar närma sej.

Han är inte dum, den hunden. Om det hade varit någon annan så hade han genast börjat skälla. Det är precis som om han anar vem det är.

- Pijiriche, har jag inte sagt till dej att du ska gå och lägga dej.

- Var kommer nu det där hundkraket ifrån.

- Där ser du, nu förolämpar dom dej

bara för att du går omkring och bär dej dumt åt.

Om han börjar skälla på dom är han en död hund. "Pijiriche". skriker jag åt honom nu. För han närmar sej mannen.

- Har ni sett på tusan, det helvetes hundkraket pissade på min stövel.

Jag kunde väl tänka mej det. Han får sej en spark så att han flyger genom luften. "Kom hit, nu fick du en smäll så revbenen knäcktes, men du har dej själv att skylla." Där fick han för att han var dum. Och jag som sa att det var en klok hund.

Jag börjar bli full i skratt. Synen av nationalgardisten, hur han står där och skakar sin stövel. "Det är bra, gå och lägg dej bland guineoträden du bara, och slicka dina sår, så ställer du inte till med trassel för en annan."

På nytt blir jag full i skratt. Det är knappt att jag kan bärga mej. "Vad flyger det i den gamla satkärringen egentligen." Det är inte mer än rätt åt mej för den där lopphunden. Men han är själv den störste fähunden. Och sanningen att säga så är det inte för att Pijiriche pinkade på karln som jag blir full i skratt. Det är faktiskt sant. Men det var så att jag kom att tänka på Chepes historia. Den berömde general Gómez får besök och tar emot sittande i sin hängmatta. Besökaren sätter sej på en pall under vilken generalens hund ligger. Plötsligt råkar besökaren släppa en fis. Och eftersom han inte vill visa att han skäms så kastar han skulden på hunden och säger i förebrående ton: "Hund!" Medan han tittar under pallen. Och generalen bara gungar i sin hängmatta och röker sin Chirilagua-cigarr. på nytt släpper besökaren en fis till, böjer sej ner vid hunden och upprepar: "Hund!" Generalen fortsätter lugnt att gunga i sin hängmatta. När besökaren fiser för tredje gången är generalen beredd och säger: "Flytta dej, hund, för annars så skiter karln på dej!"

Det är Chepe Guardados favorithistoria.

- Den där käringen är tokig.

Tänka sej vad man kan bli beskylld för bara på grund av en hund som inte kan hålla tätt. Och mamma som sa till mej, du har lätt för att skratta, hela dagarna går du omkring och skrattar. Och så är det. När jag var barn skrattade jag för den minsta sak. "Dina tänder förfrysar", sa mamma; eller också: "När småflickor börjar skratta för minsta sak så är det för att dom vill ha tag på en karl." Men en annan var ju inte ute efter sånt. Jag var bara tio år på de tiden. Och sen fyra år senare så flyttade jag ihop med José och vi hade inte sällskap eller nånting före, för han var ju äldre än jag. Det blev ordnat genom mamma. När José kom och hämtade mej gick jag nätt och jämnt på mitt femtonde, på det sättet fick jag inte njuta av livet för när man binder sej vid en man är det ens plikt att glömma allt annat och sen så blev jag ju gravid med en gång, med María Pía, ja så

man fick föda upp barn och bli allvarlig för ens plikter växer, vi som är stora kan klara oss utan mat. Barnen är en annan sak. Och sen efter ett tag, så gav jag mej i väg till kaffeplockningen med ungen på armen. Till Santa Tecla, med José. Fast sen, så småningom, som kom nummer två. Sånt är ju livet.

Mer än en gång höll jag på att bubbla över av skratt när jag var tillsammans med José, jag ska inte säga att jag aldrig flörtade med honom, för jag satte blommor i håret och sen när han kom så tog han bort dom och började plocka sönder dom i mån slagss nervositet, även om han var betydligt äldre än jag så föll han mej alltid i smaken, ända från början. Men det är klart, jag kunde aldrig föreställa mej att det skulle sluta med att han blev min man.

Vi gifte oss. och som jag skelade med ögonen när han kom på besök hos oss och ibland satt jag och tecknade i luften eller också gick jag hela tiden fram och tillbaka framför honom, ända tills mamma sa till mej: "Varför är du så orolig, barn, har du myror i kroppen." Och Chepe såg på mej.

Och jag såg på honom.

Men sen blir man ju tröttare, det är inte tu tal om. Och ajöss till leken, för barnen kommer. Och så är det kaffesåsong och då måste man ge sej iväg med alla ungarna och med en sovmatta och filtarna som enda bagage. Inte ens kläder tar vi med oss för en annan gråter och skrattar i samma kläder. Det var så dom kom på den där melodin: "Du går omkring i samma kläder". Den var avsedd för oss, för vad ska man göra om man lever i fattigdom. Bara klaga och jämra sej. Så länge man inte har kommit till klarhet är det på det sättet.

Och det är klart, såna där vidrigheter som överheten kan begå mot en; nu vet man varifrån dom kommer.

Och man vet vad som är orsaken till såna vidrigheter, varför dom blir ilska. För en gång frågade jag Chepe vad det innebar att man har blivit medveten, och det är mer eller mindre det som menas. Att veta varför. Och det kanske är därför som jag vill brista ut gapskratt för dom skulle vilja att man stod där utom sej, utan att veta vad man ska ta sej till. Visserligen bekymrar jag mej för barnet, och jag skulle ge mitt liv för hennes skull.

Men att vara utom sej, det är nåt annat.

Många gånger har José gett mej rådet: Mot överheten måste du visa respekt, så långt som det överhuvudtaget är möjligt. Inget tal om att dra på sej deras fiendskap. Inte reta dom eller sätta dom i knipa för då skjuter dom. I synnerhet om du märker att dom medvetet försöker att reta upp dej, så har dom nånting i kikarn. Dom vill att du ska reagera så att dom kan dra nytta av situationen och ställa till jävulskap för dej. När dom försöker reta en så ska man inte svara. Sånt där kan man uppnå utan att man behöver reta upp sej för det. Det säger José.

**SOLIDARITETS
IMPORTERAD**

**Musik från
Nicaragua och
El Salvador**

banda tepeuani

el salvador

por la patria

Beställ katalog från Amalthea
– fler latinamerikanska plattor
finns. Eller sätt in 49 kronor
per skiva på pg 64 74 43-1 så
kommer de på posten porto-
fritt.
PS. Rabatter för solidaritets-
kommittéer.

AMALTHEA
Ystadsgatan 22a
214 24 Malmö Tel. 040-798 89

Nu har det nya Centralamerikastudiematerialet kommit

Frågorna är många och komplicerade när det gäller vad som nu pågår i Centralamerika. Men äntligen har det utarbetats ett material som försöker belysa inte bara de enskilda ländernas specifika problem och historia och ekonomi utan också gemensamma problem som flyktingarna, massmedias roll, hur kan man aktivt stödja befrielse- rörelserna samt USAs roll i den Centralamerikanska konflikten.

Materialet har tagits fram av personer som i flera år arbetat med Centralamerika i grupper som Chilekommittén, Amnesty och Centralamerikagruppen i Stockholm.

Främst koncentrerar sig materialet på El Salvador, Guatemala, Nicaragua och Honduras eftersom dessa länder står i centrum för utvecklingen i Centralamerika.

Kontakta Studieförbundet i Stockholm tel 08/23 48 80 vx eller på din lokala ort. Telefonnummer hittar du i telefonkatalogen.

Yolocamba I-Ta bildades 1977 i El Salvador. De fem musikerna har gett gruppen ett indianskt namn, Yolocamba I-Ta, som betyder "Höstens uppror". Yolocamba I-Ta spelar sånger och musik från Latinamerika i den salvadoranska folkmusiktraditionen. Yolocamba har spelat in fem LP-skivor och har turnerat i Mexiko, Cuba, Nicaragua, Venezuela, Costa Rica, Canada och Europa. Beställes från SAMCA (Distribueras även av Skivbolaget Amalthea).

STUDENT I EL SALVADOR – en informationsskrift

Berättar om den salvadoranska studentorganisationen AGEUS kamp sedan militären stängt nationaluniversitetet. Utgiven av Sveriges Förenade Studentkårer, SFS, i samarbete med Universitetskommittén för Centralamerika.

Beställes från SFS. Pris 5 kronor
Sankt Eriksplan 2
113 20 Stockholm
08-34 09 10

Kvinnan i El Salvador

Den salvadoransk kvinnans kamp mot det dubbla förtrycket.

Skrift utgiven av Centralamerikagruppen i Stockholm. Beställes från SAMCA eller från Bettan Ferm, tel: 08-34 35 68. Pris 10 kronor.

HAR DU LÄST CHILEKOMMITTENS SMÅSKRIFTER?

Då vet du att var fjärde anställd i svenska företag finns i utlandet

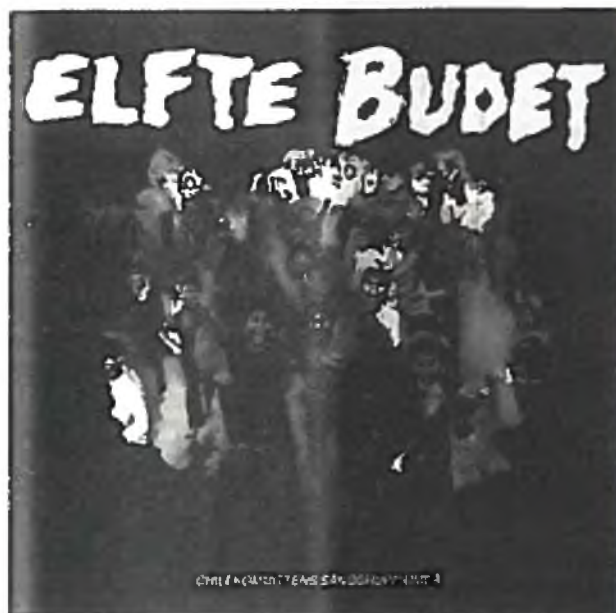
– att svenska kapitalister exporterar mest jobb i hela världen

– att direktörer i svenska dotterföretag stöder kuppgeneraler

Svart på vitt i SVENSKA FÖRETAG I LATINAMERIKA, 63 sid., 10:–

Ingen har som Violeta Parra tolkat det chilenska folkets karaktär. 16 av hennes mest omtyckta sånger med noter, originaltext och i svensk översättning av Jan Hammarlund ingår i häftet I CENTRUM AV ORÄTTVISAN, kr 25:–

NY LP

När jag fick höra att Umeå chk:s sänggrupp hade gjort en LP kom det verkligen som en glad överraskning. Jag har sett dom spela en enda gång. Det var på Sandö-festivalen 1978 tror jag. Redan då var de duktiga.

Här kommer de nu med en i många stycken helt professionell LP. De har inte bara kämpat vidare; de har utvecklats enormt!

Den största förtjänsten med skivan är väl att flera välkända sånger nu har fått svensk text, men här ligger tyvärr också en liten miss: Det saknas ett textblad.

Det finns även flera, i Sverige, mindre kända låtar som verkligen platsar på skivan. Bland dom har jag mina favoriter: Återkomsten (Angel Parra), I morgon kan det gälla dig (folklore) och den venezolanska Amalia Rosa (folklore) som, till synes omöjlig att sjunga på svenska, har fått en utmärkt svensk text.

Jag kan bara säga: Ni som tycker om latinamerikansk musik och dessutom vill förstå vad som sjungs: Köp den här LP:n!!

Christer Schapiro